

BACIAR

BACIAR

Uwielbia bójki, jest zwinny i brawurowy. Doskonale wie, jak użyć swojej grubej łagi, z którą się nie rozstaje. Nie ominie go żadna potańcówka, na której może się odgonić od głodnych wrażeń dziewczojek.

Żadna plotka nie ominie Baciara, dlatego możesz za dwa chrusty kupić odpowiedź. Jeśli trafisz na pytanie dotyczące potańcówki.

CZAROWNICA

CZAROWNICA

Żyje samotnie i na uboczu. Umie rzucać zaklęcia i doskonale się zna na ziołach. Lepiej żyj z nią w zgodzie, bo inaczej Twoja krowa nie da mleka albo przez cały dzień będzie Cię swędziało całe ciało.

Rzucanie uroków na przeciwników – jeśli na ręce posiadasz jajka i dwa chrusty, możesz zabrać jednemu z przeciwników jedną kartę. Urok nie działa na kartę z koralami. Pamiętaj, twój czar może zadziałać tylko dwa razy. Jeśli trafisz na pytanie dotyczące czarownicy, to nie musisz odpowiadać, po prostu zabierasz kartę.

DZIOD

DZIOD

Wolny duch,
łazi od wsi do wsi,
żyje, z tego, co mu
ludzie dadzą. Wiele
widział i wiele może
opowiedzieć. Jest
sprytny i cichy, więc uważaj
na swoje kosztowności.

Podsłucha każdą rozmowę – karty
Rzemiosła są dla Ciebie łaskawe,
gdy źle odpowiesz, masz jeszcze
jedną szansę odpowiedzi.

KRZESNOŁOCIEC

KRZESNOŁOJCIEC

Twój chrzestny, najlepszy na świecie. Każdy go ceni i zawsze da Ci dobrą radę. Krzesnołojciec zawsze przynosi najlepsze prezenty na ślub, więc nie omieszkaj go zaprosić na wesele.

Obfitość w kontaktach społecznych oraz wysoka pozycja społeczna gwarantuje Ci wysoką pozycję – jeśli posiadasz grajcara na ręce, możesz odmówić 4 razy odpowiedzi na karty z kategorii Kultura lasowiacka dziś. Musisz jednak zaznaczyć to przed przeczytaniem pytania.

MUZYKANT

MUZYKANT

Ponoć sprzedał swą duszę samemu diabłu, aby pięknie grać na skrzypcach. Na wsi mówią, że jego muzyka czaruje, a dzięki niej zawsze zdobywa to, czego chce. Jest kreatywny i charyzmatyczny i umie to wykorzystać na swoją korzyść.

Potrafisz oczarować wszystkich swą grą. Czytająca pytania osoba jest pod Twoim urokiem, w trakcie czytania pytań z kategorii Kultura lasowiacka dziś, możesz poprosić o wykluczenie jednej błędnej odpowiedzi. Nie musisz odpowiadać na pytania związane z muzyką, po prostu zabierasz kartę.

ORYL

ORYL

Pływa na tratwie z drewnem do Gdańska. Zna wszystkie rzeki jak własne portki. Wraca na piechotę wiślanym brzegiem, na św. Barbary będzie z powrotem. Jest bardzo silny i wytrwały, nie boi się żadnych wyzwań.

Gdy Oryl wraca do wsi, przynosi wieści z wielkiego świata. Zawsze, gdy ktoś udzieli złą odpowiedź na pytanie z kategorii kultura materialna, a Ty ją znasz, to możesz odpowiedzieć. Jeśli podasz poprawną, to karta jest twoja, jeśli podasz złą, nic nie tracisz.

PAROBEK

PAROBEK

Choć nie ma swojej ziemi, to jest lojalny gospodarzowi. Uczciwy i pracowity Parobek, choć niewiele ma, cieszy się z życia. Nikt nie pracuje w polu, jak On. Zna wszystkie rośliny i uprawy, i wie, jak obchodzić się ze zwierzętami na gospodarstwie.

Nie musisz odpowiadać na pytania dotyczące zwierząt, a gdy masz na ręce dwa kosze jajek, możesz kupić za nie bez odpowiedzi kartę z koralami pod warunkiem, że jest to karta z kategorii wierzeń.

PLANETNIK

PŁANETNIK

Mistyczny i tajemniczy stwór, manipulujący pogodą. Ma potężną moc zaklania pogody, może sprowadzić deszcz, gdy jest susza, słońce, gdy są podtopy, ale i grad, więc uważaj.

Jeśli posiadasz na ręce chrust, jajka i płótno, to możesz jeden raz zdmuchnąć karty ze stołu. Te, są Twoje. Co więcej, jeśli trafisz na pytanie o Płanetnika, to nie musisz na nie odpowiadać, możesz po prostu zabrać kartę.

RAUBSIC

RAUBSIC

Ogromny chłop,
silny i wytrwały.
Bardzo dobrze
zna lasy i świetnie
tropi zwierzynę.
Potrafi odczyniać uroki, a jego
strzelba nigdy nie chybia, lepiej nie
wchodzić mu w drogę.

Zaczarowana strzelba pozwala Ci
aż dwa razy trafić do pytań
z kategorii wierzeń. Na pytanie
o Raubsica nie musisz odpowiadać,
po prostu zabierasz kartę.

UTOPIEC

UTOPIEC

Nie tylko potrafi żyć pod wodą, ale również może ją kontrolować. Może wychodzić na ląd i wmieszać się w tłum, można go jedynie poznać po mokrych ubraniach i błonach między palcami, które skrzętnie ukrywa na powierzchni. Gdy ktoś odkryje jego tożsamość, może być niebezpieczny. Uwielbia wpatrywać się nocą w tarczę księżycą.

Wypatruj kart z kategorii Obrzędy rodzinne i doroczne, ponieważ za dwa chrusty możesz kupić kartę z grajcarem. Nie musisz odpowiadać na pytanie o Utopca, po prostu zabierasz kartę.

KOSZY

KULTURA LASOWIACKA DZIŚ

WARTOŚĆ

**Kapela grająca w tradycyjnym
składzie typowym dla
Lasowiaków ma:**

- a) dwie gitary elektryczne
i gitarę basową
- b) dwie pary skrzypiec
i basy, czasem klarnet
- c) siedem akordeonów
- d) harfę, tubę i fortepian

Odpowiedź b

Dwie pary skrzypiec i basy to skład, który można było usłyszeć na lasowiackich weselach. Na początku XX wieku dołączył do tego składu klarnet i do dzisiaj tradycyjne kapele grają z tymi instrumentami.

KOSZY

KULTURA LASOWIACKA DZIŚ

WARTOŚĆ

**Lasowiackie tańce ludowe
mogą tańczyć:**

- a) tylko Lasowiacy
- b) tylko członkowie zespołów
pieśni i tańca
- c) tylko najbardziej
doświadczeni tancerze
- d) każdy, kto tylko ma ochotę

Odpowiedź d

Podstawowych kroków lasowiackich
tańców można nauczyć się bardzo szybko.
Tańce z lasowiackich wesel i potańcówek
cieszą się dziś zainteresowaniem
zarówno wśród Lasowiaków, jak i poza
Puszcą Sandomierską.

KOSZY

KULTURA LASOWIACKA DZIŚ

WARTOŚĆ

**Eksponaty związane z kulturą
lasowiacką zobaczysz m.in. w:**

- a) Muzeum Rzemiosła w Krośnie
- b) Muzeum Etnograficznym
w Rzeszowie, Muzeum
Regionalnym w Stalowej Woli
- c) Muzeum Sztuki Nowoczesnej
w Warszawie
- d) Muzeum Inżynierii
Miejskiej w Krakowie

Odpowiedź b

Muzea w Kolbuszowej, Rzeszowie,
Leżajsku i Stalowej Woli to placówki,
w których znajdziecie nie tylko
przedmioty związane z kulturą
lasowiacką, ale również zdjęcia, nagrania
i archiwa związane z tą kulturą.

KOSZY

KULTURA LASOWIACKA DZIŚ

WARTOŚĆ

Dobrym źródłem wiedzy na temat kultury lasowiackiej są m.in.:

- a) żywi ludzie – muzykanci, artyści ludowi, starsze osoby pamiętające, jak dawniej żyło się na wsi
- b) książki i artykuły
- c) wizyty w muzeach zajmujących się kulturą lasowiacką
- d) wszystkie odpowiedzi są poprawne

Odpowiedź d

Wszystkie odpowiedzi są dobre. Każde z tych źródeł jest dobre, byle tylko ktoś chciał z niego skorzystać.

KOSZY

KULTURA LASOWIACKA DZIŚ

WARTOŚĆ

Izba regionalna to:

- a) straszna graciarnia
- b) izba przyjęć w szpitalu na wsi
- c) siedziba sołtysa
- d) miejsce, w którym mieszkańcy wsi gromadzą i pokazują przedmioty związane z historią i kulturą wsi

Odpowiedź d

W wielu miejscowościach mieszkańcy prowadzą izby regionalne – to małe muzea historii i kultury wsi.

KOSZY

KULTURA LASOWIACKA DZIŚ

WARTOŚĆ

**Tradycyjną lasowiacką architekturę
drewnianą zobaczysz:**

- a) w miejscowościach na terenach lasowiackich
- b) w skansenie Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej
- c) nigdzie, bo takich budynków już nie ma
- d) odpowiedzi a i b są poprawne

Odpowiedź c

Drewniane budynki nadal są obecne w krajobrazie lasowiackiej wsi. Najciekawsze są przenoszone do skansenu w Kolbuszowej.

KOSZY

KULTURA LASOWIACKA DZIŚ

WARTOŚĆ

**Prawdziwego flisaka spotkasz
i popłyniesz z nim w rejs rzeką w:**

- a) Krakowie, przepływając się przez Wisłę
- b) Ulanowie nad Sanem
- c) Krościenku nad Dunajcem
- d) Rzeszowie na rynku

Odpowiedź b

W Ulanowie flisacy podtrzymują tradycje swoich przodków i pływają statkami po Sanie, a czasem nawet spływają tratwami do Gdańska.

KOSZY

KULTURA LASOWIACKA DZIŚ

WARTOŚĆ

Żywy do dziś zwyczaj, w czasie którego przebrani ludzie chodzą od domu do domu, dostając drobne pieniądze i słodcze to:

- a) Halloween
- b) Zaduszki
- c) kołędowanie
- d) wykopki

Odpowiedź c

W wielu miejscowościach kołędnicy chodzą po domach z gwiazdą, z turoniem czy z szopką, rajem lub Herodem. Trzeba ich wpuścić, bo przynoszą szczęście!

KOSZY

KULTURA LASOWIACKA DZIŚ

WARTOŚĆ

Zespół obrzędowy to zespół, który:

- a) odtwarza tradycyjne obrzędy i prace, prezentuje je na scenie i kultywuje poza nią
- b) służy do mszy
- c) śpiewa chórem pieśni patriotyczne
- d) zajmuje się dostarczaniem posiłków na weselach

Odpowiedź a

W wielu miejscowościach działają zespoły obrzędowe, zajmujące się kultywowaniem i odtwarzaniem tradycji ludowych. Pokazują dawne zwyczaje na scenie, ale biorą też udział w uroczystościach poza nią, np. weselach czy dożynkach.

KOSZY

KULTURA LASOWIACKA DZIŚ

WARTOŚĆ

**Motyw haftu lasowiackiego,
który stał się bardzo popularny
i pojawia się na wielu gadżetach
i plakatach to:**

- a) lasowiackie ucho
- b) lasowiacka nerka
- c) lasowiacka noga
- d) lasowiackie serce

Odpowiedź d

Lasowiackie serce to spopularyzowany
przez Marię Kozłową motyw,
który na pewno spotkacie
w Puszczy Sandomierskiej.

KOSZY

KULTURA LASOWIACKA DZIŚ

WARTOŚĆ

Lasowiacki strój ludowy zobaczysz:

- a) u osób, które zakładają go na specjalne okazje
- b) w czasie występów kapel i zespołów ludowych
- c) w muzeach zajmujących się kulturą Lasowiaków
- d) wszystkie odpowiedzi są poprawne

Odpowiedź d

Strój ludowy po latach, w których wyszedł z użycia, można zobaczyć w Puszczy Sandomierskiej coraz częściej przy różnych okazjach. Może kiedyś ty również go założysz?

KOSZY

KULTURA LASOWIACKA DZIŚ

WARTOŚĆ

Loboga! – usłyszymy
w Puszczy Sandomierskiej
przy wielu okazjach. To słowo to:

- a) okrzyk wyrażający różne emocje – od zdziwienia przez strach, po współczucie, zależy od nastroju używającej tego słowa osoby
- b) lasowiacka modlitwa
- c) imię żeńskie, częste u lasowiackich dziewczynek
- d) wieś koło Stalowej Woli

Odpowiedź a

Loboga! – to okrzyk, który mieszkańcom Puszczy Sandomierskiej służy do wyrażania różnorodnych emocji. Zastępuje wiele słów, a pochodzi od wykrzyknienia ***Dla Boga!***

KOSZT

KULTURA LASOWIACKA DZIŚ

WARTOŚĆ

Dokończ słowa piosenki
*Oj nie widać oj nie słyhać mego
Lasowiaczka, pewnie o tam za
góreczką poprawia:*

- a) fryzurę
- b) dach na chałupie
- c) chodaczka
- d) serdaczka

Odpowiedź c

Poprawia chodaczka, czyli rodzaj buta uszytego z kawałka skóry. Chodaki przywiązywano rzemieniami do łydek, nic dziwnego, że Lasowiaczek musi je czasem poprawić.

KOSZT

KULTURA LASOWIACKA DZIŚ

WARTOŚĆ

Etnograf to ktoś, kto:

- a) uczy tańca
- b) prowadzi badania historyczne
- c) między innymi bada i opisuje kulturę wsi
- d) sporządza mapy

Odpowiedź c

Etnografowie to naukowcy, którzy zajmują się między innymi badaniem tradycyjnej kultury wsi. Możecie ich spotkać na uniwersytetach, w muzeach, domach kultury i na wsi, w czasie badań terenowych.

KOSZY

KULTURA LASOWIACKA DZIŚ

WARTOŚĆ

**Znaczenie nieznanego ci słowa
w gwarze lasowiackiej sprawdzisz:**

- a) pytając kogoś, kto
używa tej gwary
- b) w Słowniku Języka
Polskiego PWN
- c) w Słowniku gwary lasowiackiej
Romualda Gondka
- d) odpowiedzi a i c są poprawne

Odpowiedź d

Słownik gwary lasowiackiej to pierwszy
słownik lasowiackiej mowy. Jeśli nie
znajdziecie jakiegoś słowa w słowniku,
spytajcie Lasowiaków, zwłaszcza
tych starszych.

KOSZT

KULTURA LASOWIACKA DZIŚ

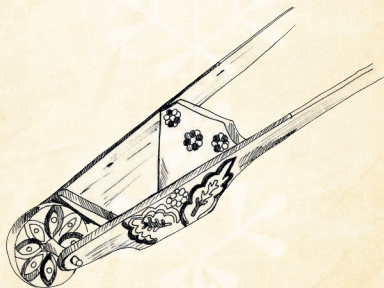

WARTOŚĆ

**Możesz zabrać wybraną
kartę pod warunkiem, że:**

Opowiesz historię o tym, jakby
wyglądał świat, gdyby wszystko
było zrobione z czekolady!

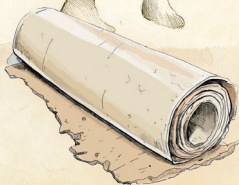

KOSZY

KULTURA LASOWIACKA DZIŚ

WARTOŚĆ

**Z wyplatania z wikliny
i Centrum Wikliniarstwa słynie:**

- a) Rudnik nad Sanem
- b) Rzeszów
- c) Kraków
- d) Stalowa Wola

Odpowiedź a

Rudnik nad Sanem był jednym z największych na świecie ośrodków wikliniarstwa. Do dziś wielu mieszkańców Rudnika to mistrzowie wyplatania z wikliny.

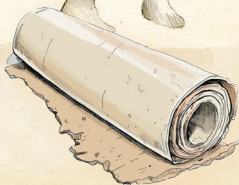

KOSZY

KULTURA LASOWIACKA DZIŚ

WARTOŚĆ

**Lasowiackie potrawy wpisane
na Listę produktów tradycyjnych
Ministerstwa Rolnictwa to m.in.:**

- a) pizza z boczkiem
i zapiekanka z cebulą
- b) kapusta ziemniaczana
i pamuła weryńska
- c) bigos i kotlet schabowy
- d) kawa parzona w szklance i beza

Odpowiedź b

Kapusta ziemniaczana to potrawa z podkiszanych i rozgotowanych ziemniaków, a pamuła to zupa owocowa.

Polecamy!

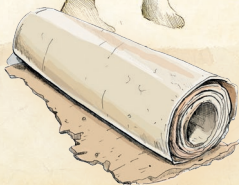

KOSZT

KULTURA LASOWIACKA DZIŚ

WARTOŚĆ

**Na potańcówce z kapelą
grającą tradycyjną lasowiacką
muzykę usłyszysz:**

- a) tango i fokstrota
- b) boogie-woogie i czaczę
- c) oberka, cholewioka,
polkę i tramelkę
- d) zbójnickiego

Odpowiedź c

Oberek, cholewiok, polka, tramelka
i wiele innych tradycyjnych tańców
to coś, co zatańczycie do dziś na
wielu imprezach tanecznych na
terenach Lasowiaków.

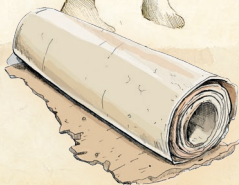

KOSZY

KULTURA LASOWIACKA DZIŚ

WARTOŚĆ

**Na Przeglądzie Widowisk
Kolędniczych w Kolbuszowej zobaczysz:**

- a) zespoły pokazujące na scenie różne rodzaje obrzędu kolędniczego
- b) chóry śpiewające kolędy
- c) konkurs karaoke, tylko że z kolędami
- d) kapele grające współczesne wersje kolęd

Odpowiedź a

Przeгляд Widowisk Kolędniczych w Kolbuszowej to jedna z najstarszych w regionie imprez poświęconych ludowym obrzędom. Można na nim zobaczyć zespoły odtwarzające obrzęd kolędy w różnych formach lub pokazujące na scenie żywy w ich miejscowościach zwyczaj kolędowania, czyli prezentowania krótkich przedstawień w domach mieszkańców.

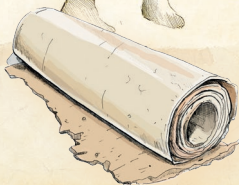

KOSZY

KULTURA LASOWIACKA DZIŚ

WARTOŚĆ

**Nut i tekstów lasowiackich pieśni
i piosenek ludowych trzeba szukać w:**

- a) archiwach muzeów zajmujących się kulturą lasowiacką
- b) publikacjach poświęconych kulturze lasowiackiej
- c) domowych archiwach osób wykonujących muzykę lasowiacką
- d) wszystkie odpowiedzi są poprawne

Odpowiedź d

Źródła wiedzy o lasowiackiej muzyce ludowej mogą być różnorodne. Od archiwów muzealnych przez książki aż po osobiste kontakty z osobami wykonującymi muzykę ludową – wszystko pomoże nam poznać lepiej muzykę Lasowiaków.

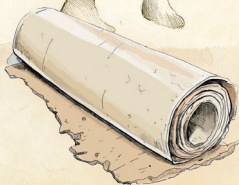

KOSZY

KULTURA LASOWIACKA DZIŚ

WARTOŚĆ

**Możesz zabrać wybraną
kartę pod warunkiem, że:**

Zaprosisz kogoś do tańca,
a potem zatańczysz
w najbardziej komiczny sposób.

KOSZT

KULTURA LASOWIACKA DZIŚ

WARTOŚĆ

**Pomnik Lasowiaczki
znajduje się w:**

- a) Kolbuszowej
- b) Baranowie Sandomierskim
- c) Krakowie
- d) nie ma takiego pomnika

Odpowiedź b

Baranów Sandomierski, miasteczko, w którym działa świetny zespół ludowy Lasowiaczki, to miejsce, gdzie zobaczycie Lasowiaczkę na pomniku.

KOSZT

KULTURA LASOWIACKA DZIŚ

WARTOŚĆ

Jeden z najwybitniejszych
badaczy kultury lasowiackiej, autor
m.in. *Z Sandomierskiej Puszczy*
czy *Przeciw urokom* to:

- a) Oskar Kolberg
- b) Franciszek Kotula
- c) Henryk Sienkiewicz
- d) Adam Mickiewicz

Odpowiedź **b**

Franciszek Kotula schodził i zjeździł
chyba całą Puszcę Sandomierską
i napisał książki, które są bezcennym
źródłem wiedzy o Lasowiakach
i ich kulturze.

KOSZT

KULTURA LASOWIACKA DZIŚ

WARTOŚĆ

**Lasowiacka muzyka ludowa
zainspirowała do napisania
utworów orkiestrowych:**

- a) Witolda Lutosławskiego
- b) Ignacego Jana Penderckiego
- c) Wolfganga Amadeusza Mozarta
- d) Fryderyka Chopina

Odpowiedź a

Witold Lutosławski w *Małej suicie* zawarł między innymi melodie cebuli i hurra polki. Zainspirowało go spotkanie z lasowiackimi muzykantami.

KOSZT

KULTURA LASOWIACKA DZIŚ

WARTOŚĆ

**Miłośniczka, twórczyni i zbieraczka
lasowiackiego folkloru, ludowa
malarka, hafciarka, pieśniarka
i poetka pochodząca z Machowa to:**

- a) Maria Kozłowa
- b) Maria Sobieska
- c) Maria Magdalena
- d) Maria Curie

Odpowiedź a

Maria Kozłowa to postać, którą w okolicach dawnej wsi Machów ludzie wspominają do tej pory. Notowała i tworzyła pieśni, opowieści ludowe, zbierała wzory haftów, malowała, pisała... Była nieocenioną propagatorką, twórczynią i badaczką lasowiackiego folkloru.

KOSZT

KULTURA LASOWIACKA DZIŚ

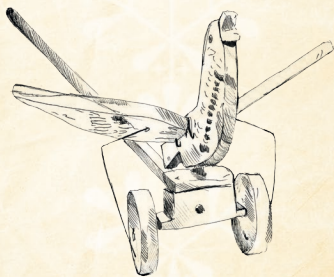

WARTOŚĆ

Możesz zabrać wybraną
kartę pod warunkiem, że:

Narysujesz
wzór serca Lasowiaków.

KOSZT

KULTURA LASOWIACKA DZIŚ

WARTOŚĆ

**Najważniejsze rzeki
Puszczy Sandomierskiej to:**

- a) Wisłok, Tanew, San
- b) Wisłoka, Wisła, Bug, Narew
- c) Wisła, San, Łęg, Tanew
- d) Wisłok, Osława, Otryt

Odpowiedź c

Wisła, San, Łęg i Tanew – w czasach, gdy dróg bitych przez Puszcę było bardzo mało, to te rzeki były arteriami komunikacyjnymi Puszczy Sandomierskiej. Również dzisiaj kształtują krajobraz całego terenu zamieszkiwanego przez Lasowiaków.

KOSZT

KULTURA LASOWIACKA DZIŚ

WARTOŚĆ

Jedna z najważniejszych prac
Krzysztofa Ruszla dotycząca
Lasowiaków nosi tytuł:

- a) *Z Sandomierskiej Puszczy*
- b) *Kultura materialna ludu
okolic Rozwadowa*
- c) *Lasowiacy*
- d) *Źródła kultury ludowej
Puszczy Sandomierskiej*

Odpowiedź c

Lasowiacy Krzysztofa Ruszla
to jedna z najważniejszych
i najbardziej przystępnych publikacji
o kulturze lasowiackiej.

KOSZT

KULTURA LASOWIACKA DZIŚ

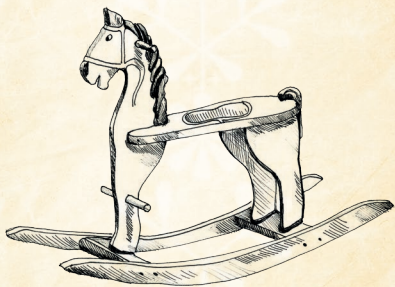

WARTOŚĆ

Możesz zabrać wybraną
kartę pod warunkiem, że:

Znajdziesz partnera
i zatańczycie przez
jedną minutę.

KOSZY

KULTURA MATERIALNA

WARTOŚĆ

**Do połowy XX wieku
Lasowiacy robili dachy ze:**

- a) słomy
- b) taniej blachy
- c) cegieł
- d) nie mieli dachów, bo chcieli oglądać gwiazdy

Odpowiedź a

Strzecha z żytniej słomy była najczęściej spotykanym dachem w lasowiackiej wsi. Każdy gospodarz siał żyto, więc każdy miał surowiec potrzebny do jej zrobienia.

KOSZY

KULTURA MATERIALNA

WARTOŚĆ

**Lasowiacka gospodyni
w niedzielę zakładała ubranie:**

- a) zamawiane u miejskiego krawca
- b) z białego płótna lnianego
- c) pożyczone od sąsiadki
- d) z wełny

Odpowiedź b

Lasowiacki odświętny strój był biały.
Każdy gospodarz siał len i to z lnu robiło
się ubrania na co dzień i od święta.

KOSZY

KULTURA MATERIALNA

WARTOŚĆ

**Magierka – czapka
noszona przez lasowiackich
gospodarzy jest ozdobiona:**

- a) cekinami
- b) naszytymi wzorami
kwiatów polnych
- c) kocotkami, czyli
pomponami z wełny
- d) kolorowymi koralikami

Odpowiedź c

Kocotki są ozdobą megierki. Franciszek Kotula, badacz kultury lasowiackiej, pisał, że po tym, jak gospodarz miał ozdobioną czapkę można było poznać, z której parafii jest.

KOSZY

KULTURA MATERIALNA

WARTOŚĆ

**W malowanej skrzyni wiannej
panna przechowywała:**

- a) ziemniaki i cebulę
- b) korale i inną biżuterię,
jeśli ją miała
- c) ubrania i inne rzeczy
potrzebne jej po ślubie
- d) odpowiedź b i c jest
prawidłowa

Odpowiedź **d**

Skrzynia wianna służyła do przechowywania *wiana*, czyli wszystkiego, czego panna młoda potrzebowała po ślubie. Ubrania i biżuteria stanowiły ważną część zawartości.

KOSZY

KULTURA MATERIALNA

WARTOŚĆ

**Ślubanek, to mebel, który w dzień
służył jako ława, a w nocy:**

- a) można było na nim
jeździć, bo miał kółka
- b) nalewano do niego wody
i można się w nim było wykąpać
- c) rozkładano go i można
było na nim spać
- d) nikt nie wie, bo w nocy
było ciemno

Odpowiedź c

Ślubanek to kuzyn kanapy.
W dzień służył jako siedzisko,
a w nocy można było na nim spać.

KOSZY

KULTURA MATERIALNA

WARTOŚĆ

Leżak to coś, co można było znaleźć w pasiece lasowiackiego pszczelarza. Był to:

- a) leżak, taki mebel, na którym można było się położyć odpocząć po trudach pracy z pszczołami
- b) leżący ul z wydrążonego pnia drzewa
- c) leniwy pomocnik pszczelarza, który ciągle leżał w trawie
- d) półka, na której leżakowały dojrzewające sery

Odpowiedź **b**

Wydrążone w pniu drzewa ule mogły stać pionowo i wtedy były ***stojakami*** lub mogły leżeć i wtedy nazywano je ***leżakami***.

KOSZY

KULTURA MATERIALNA

WARTOŚĆ

Kadłub to beczka na ziarno
zrobiona z:

- a) plastiku
- b) metalu
- c) wydrążonego pnia
grubego drzewa
- d) cyny i miedzi, czyli brązu

Odpowiedź c

W Puszczy Sandomierskiej grubych
drzew było na tyle dużo, że z ich pni
robiono beczki.

KOSZY

KULTURA MATERIALNA

WARTOŚĆ

Lasowiackiego obejścia strzegły
dronki. Były to:

- a) małe dzwonki
- b) olbrzymie tresowane biedronki
- c) drągi, którymi gospodarz przeganiał intruzów
- d) deski zrobione bez użycia piły, z których robiono płoty

Odpowiedź d

Dronki to deski oddzierane klinem z drewnianego kłoca. Były bardziej trwałe niż takie zrobione piłą i świetnie nadawały się na płoty.

KOSZY

KULTURA MATERIALNA

WARTOŚĆ

**Na co dzień na lasowiackich
stołach najczęściej gościły:**

- a) mięsa: szynki, kielbasy
i pieczenie
- b) sałatki
- c) barszcz, źmioki i kasza
- d) ryby złowione w okolicznych
rzekach, stawach i jeziorach

Odpowiedź c

Biały barszcz, ziemniaki i kasza,
najczęściej jaglana były podstawą
lasowiackiej diety. Na stołach
Lasowiaków, tak jak innych
mieszkańców wsi, rzadko można było
znaleźć mięso.

KOSZT

KULTURA MATERIALNA

WARTOŚĆ

**Gospodarz, który
potrzebował łopaty:**

- a) kupiłby ją na targu w sobotę
- b) zrobiłby ją z drewna, może okuwając metalem
- c) zrobiłby ją, przetapiając inne narzędzia
- d) zamówiłby u miejscowego rzemieślnika

Odpowiedź b

Lasowiaczy używali niewielkich ilości żelaza, bo było drogie. Z drewna byli w stanie zrobić wszystko, nawet łopatę.

KOSZT

KULTURA MATERIALNA

WARTOŚĆ

Do połowy XX wieku lasowiackie
chałupy budowano z:

- a) cegły
- b) gliny
- c) marmuru
- d) drewna

Odpowiedź d

Drewno, i to najlepiej starych,
grubych drzew było surowcem, które
do połowy XX wieku było najchętniej
wykorzystywanym przez Lasowiaków
budulcem.

KOSZT

KULTURA MATERIALNA

WARTOŚĆ

Sierp to:

- a) nazwa boksterskiego ciosu u lasowiaków
- b) narzędzie do ścinania trawy, a dawniej także zboża
- c) nie wiadomo co
- d) część lasowiackiego samochodu

Odpowiedź **b**

Dzisiaj sierp służy najczęściej do wycinania chwastów lub ścinania trawy np. dla królików. Jeszcze do XX wieku tym niewielkim narzędziem ścinało się także zboże.

KOSZT

KULTURA MATERIALNA

WARTOŚĆ

Dzierżok, bijok i gacki to części:

- a) lasowiackiej chałupy
- b) lasowiackiego wesela
- c) cepa
- d) ***Chłopów*** przetłumaczonych na lasowiacką gwargę

—
Odpowiedź c

Dzierżok to część cepa, za którą się trzyma, ***bijokiem*** uderza się młócone zboże, a ***gacki*** trzymają ***dzierżok*** i ***bijok*** razem.

KOSZT

KULTURA MATERIALNA

WARTOŚĆ

Lasowiacka gospodyni robiła
w rzece lub stawie pranie *kijanką*.

Była to:

- a) kijanka, taka mała żaba
- b) gruba płaska pałka
- c) pralka na korbę
- d) niezawodny proszek
z zagranicy

Odpowiedź **b**

Słowo *pranie* oznaczało pierwotnie uderzanie czymś o coś. Kijanka była narzędziem doskonale znanym każdej gospodyni.

KOSZT

KULTURA MATERIALNA

WARTOŚĆ

Dzizka to naczynie,
w którym wyrasta ciasto na chleb.
Robi się ją z:

- a) wikliny
- b) płótna
- c) drewnianych klepek
- d) metalu

Odpowiedź c

Dzizka to naczynie klepkowe. Poza
używaniem przy wypieku chleba miała
też inne funkcje, np. siedziała na niej
panna młoda podczas oczepin na weselu.

KOSZT

KULTURA MATERIALNA

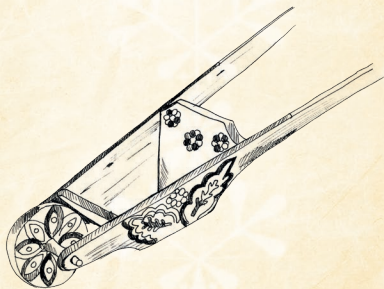

WARTOŚĆ

**Możesz zabrać wybraną
kartę pod warunkiem, że:**

Bez warunku, ponieważ masz
szczęście! Możesz śmiało wziąć
tę kartę bez wykonywania
żadnych zadań!

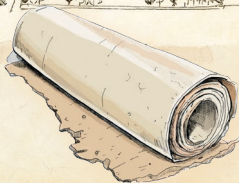

KOSZT

KULTURA MATERIALNA

WARTOŚĆ

**W adwencie i Wielkim Poście
nie wolno było używać tłuszczów
zwierzęcych, więc w kuchni
gospodynie używały:**

- a) tłuszczów zwierzęcych, ale tak, żeby nikt nie widział
- b) nie używały tłuszczu
- c) oleju lnianego lub konopnego
- d) oleju z czarnuszki i rzepakowego

Odpowiedź c

Olej lniany, rzadziej konopny, był typowym składnikiem postnych potraw. Ziemniaki, kasza albo biały barszcz z olejem to coś, czym gospodyni mogłyby nas poczęstować w adwencie lub Wielkim Poście.

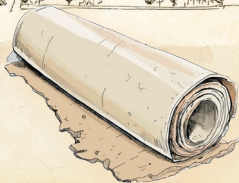

KOSZT

KULTURA MATERIALNA

WARTOŚĆ

**Korale, ozdobny element
kobiecego stroju robiono z:**

- a) koralowca
- b) drewna
- c) odpowiedzi a i b są poprawne
- d) żadna odpowiedź nie
jest poprawna

Odpowiedź c

Korale z koralowca, tzw. ***prowdziwe*** były tym, o czym marzyła każda Lasowiaczka. Były bardzo drogie, dlatego biedniejsze panny i mężatki musiały się zadowolić drewnianymi koralami.

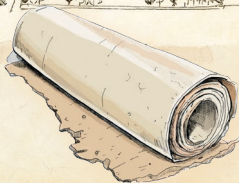

KOSZT

KULTURA MATERIALNA

WARTOŚĆ

**Pomieszczeniami, które
w lasowiackiej chałupie najczęściej
można było znaleźć, były:**

- a) kuchnia, pokój, przedpokój
- b) salon, sypialnia, łazienka
- c) ganek, podcień i krużganek
- d) izba, kumora i sień

Odpowiedź d

Sień, do której wchodziło się z zewnątrz,
kumora z małym okienkiem, w której
przechowywano jedzenie i izba
z piecem – tyle pomieszczeń można
było znaleźć najczęściej wchodząc do
lasowiackiej chałupy.

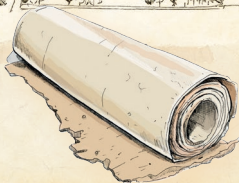

KOSZT

KULTURA MATERIALNA

WARTOŚĆ

Dzieci do siódmego życia jeszcze przed drugą wojną światową nie nosiły zazwyczaj:

- a) czapek
- b) butów
- c) niczego
- d) koszul

Odpowiedź b

Na co dzień większość dzieci chodziła boso. Dopiero idąc do szkoły dostawały buty, chociaż w biedniejszych rodzinach zdarzało się, że nawet do szkoły szły boso lub w butach kogoś z rodzeństwa.

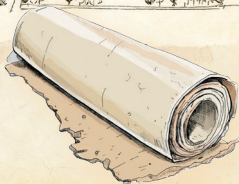

KOSZT

KULTURA MATERIALNA

WARTOŚĆ

Boszcz to:

- a) proboszcz po lasowiacku
- b) czerwony barszcz
z mięsnymi uszkami, częsta
u Lasowiaków potrawa
- c) biały barszcz, jedzony
na co dzień na śniadanie,
najczęściej z ziemniakami
- d) żadna z odpowiedzi
nie jest prawidłowa

Odpowiedź c

Boszcz, czyli biały barszcz na zakwasie z mąki żytniej, był potrawą jedzoną przez Lasowiaków na co dzień, dzisiaj stanowi przede wszystkim ważny element wieczerzy wigilijnej i śniadania wielkanocnego.

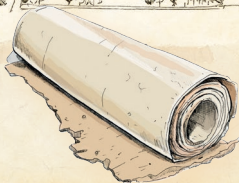

KOSZT

KULTURA MATERIALNA

WARTOŚĆ

Możesz zabrać wybraną
kartę pod warunkiem, że:

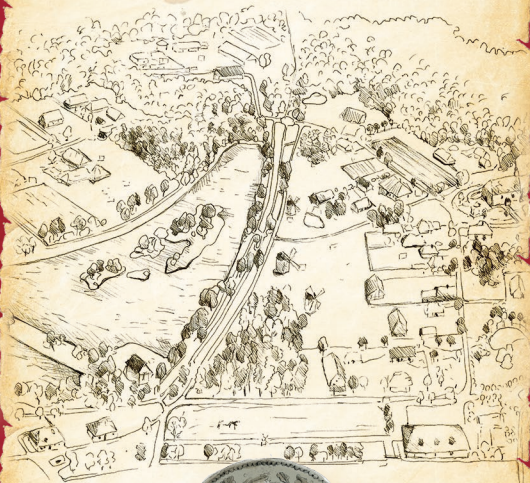
Zrobisz 10 skoków
na jednej nodze.

KOSZT

KULTURA MATERIALNA

WARTOŚĆ

Kapusta źmiocano to typowa
dla okolic Kolbuszowej potrawa,
która zawiera:

- a) kapustę białą
- b) ziemniaki
- c) kapustę czerwoną
- d) wszystkie odpowiedzi
są prawidłowe

Odpowiedź **b**

Kapusta źmiocano to potrawa, której
podstawą są lekko podkiszzone drobno
posiekane ziemniaki. Wbrew nazwie nie
ma w niej ani listka kapusty.

KOSZT

KULTURA MATERIALNA

WARTOŚĆ

Zwierzę, które, oprócz konia,
można było spotkać w zaprzęgu
wśród Lasowiaków jeszcze
w XX wieku, to:

- a) pies
- b) krowa lub wół
- c) koza
- d) owca

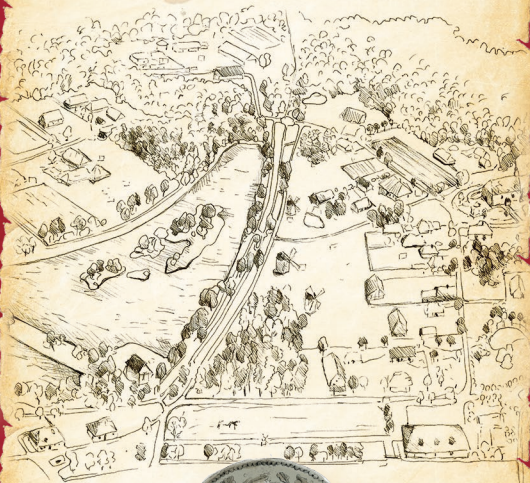

Odpowiedź **b**

Krowy i woły były łatwo dostępną siłą pociągową. Chociaż do XX wieku niemal zupełnie zostały wyparte przez konie, można było je spotkać w tej roli zwłaszcza u biedniejszych gospodarzy.

KOSZT

KULTURA MATERIALNA

WARTOŚĆ

**Klepisko to podłoga,
którą można było znaleźć jeszcze
w połowie XX wieku w chałupach
lasowiackich. Było wykonane z:**

- a) desek
- b) cegieł
- c) kamieni
- d) gliny

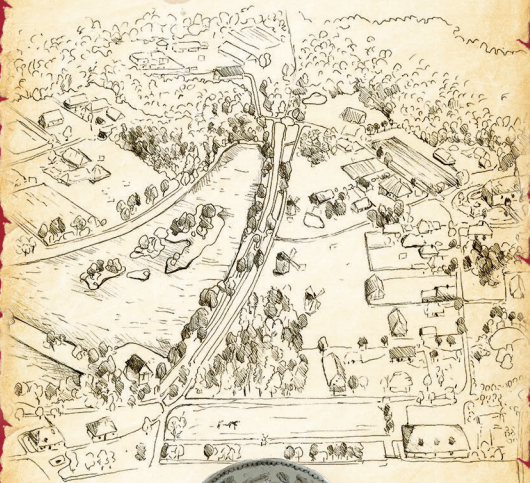
Odpowiedź d

Gliniane klepisko z czasem zostało zastąpione przez drewniane podłogi, ale jeszcze w drugiej połowie XX wieku było częścią życia codziennego wielu lasowiackich rodzin. Do dziś przetrwały pojedyncze domy z klepiskiem.

KOSZT

KULTURA MATERIALNA

WARTOŚĆ

**Kolory haftów
na stroju kobiecym z północy
Puszczy Sandomierskiej to:**

- a) czerwony, żółty, zielony
- b) indygo i amarant
- c) czarny, brązowy, czerwony
- d) czerwony, pomarańczowy,
żółty, niebieski, granatowy

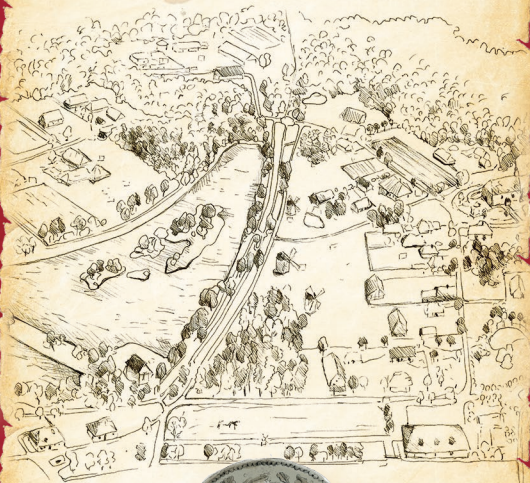

Odpowiedź c

Czarne lub brązowe hafty mężatek
i czerwone hafty panien są
charakterystyczne dla stroju Lasowiaczek
z północy Puszczy Sandomierskiej.

KOSZT

KULTURA MATERIALNA

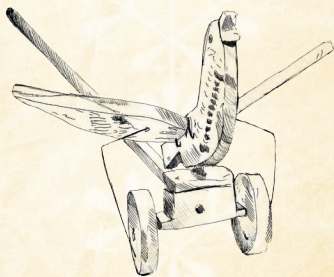

WARTOŚĆ

Możesz zabrać wybraną
kartę pod warunkiem, że:

Po prostu się uśmiechniesz.

KOSZT

KULTURA MATERIALNA

WARTOŚĆ

**Piesek pod łóżkiem
lasowiackiego gospodarza to:**

- a) prawdziwy pies, który tam mieszkał
- b) narzędzie do zdejmowania butów
- c) lasowiacka nazwa piasku, którego nie wymiatało się spod łóżka
- d) rzeźba psa trzymana tam na szczęście

Odpowiedź b

Długie buty, oficery, nie miały żadnego zapięcia ani sznurówek. Żeby łatwiej było je zdjąć, robiono z drewna ***pieski***, czyli narzędzia za pomocą których można było zdjąć taki buty bez schylania się.

KOSZT

KULTURA MATERIALNA

WARTOŚĆ

Kalyta to:

- a) torba noszona przez mężczyznę
- b) torebka kobieca
- c) imię lasowiackiej dziewczynki
- d) lasowiacka czapka

Odpowiedź a

Kalyta to torba na ramię, część stroju męskiego. W kalycie mężczyzna nosił fajkę, krzesiwo, składany nożyk – wszystko, czego potrzebował w drodze.

KOSZT

KULTURA MATERIALNA

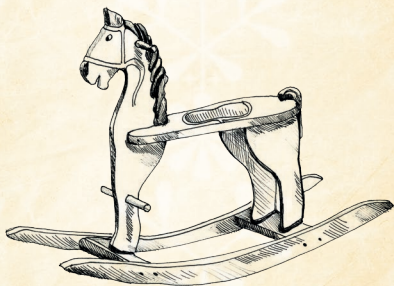

WARTOŚĆ

Możesz zabrać wybraną
kartę pod warunkiem, że:

Znajdziesz przedmiot, który
uważasz za najśmieszniejszy,
i opowiesz o nim krótką historię.

KOSZY

OBRZĘDY RODZINNE I DOROCZNE

WARTOŚĆ

Wieczera wigilijna musi zawierać potrawę, w której są:

- a) mak
- b) grzyby
- c) kluski
- d) chleb

Odpowiedź b

Grzyby na wigilii to ślad zwyczajów przedchrześcijańskich. Grzyby łączyły uczestników wieczerzy z zaświatami, skąd przybywały dusze przodków.

KOSZY

OBRZĘDY RODZINNE I DOROCZNE

WARTOŚĆ

W dniu Wigilii nie wolno:

- a) pracować
- b) jeść
- c) klócić się
- d) piec placków

Odpowiedź c

Jaka Wigilia, taki cały rok – dlatego
w Wigilię trzeba dużo pracować
i nie wolno się klócić.

KOSZY

OBRZĘDY RODZINNE I DOROCZNE

WARTOŚĆ

Turoń, albo, po lasowiacku, kłapa,
to postać, z którą chodzą kolędnicy.
Na głowie ma:

- a) rogi
- b) czułki
- c) antenki
- d) ładną fryzurę

Odpowiedź a

Turoń musi mieć rogi – krowie, baranie,
kozie, a czasem drewniane. Musi być też
włochaty i obowiązkowo kłapać paszczą.

KOSZY

OBRZĘDY RODZINNE I DOROCZNE

WARTOŚĆ

Najważniejszy obrzęd w czasie wesela, podczas którego pannie młodej zakłada się na głowę chustę czepcową, to:

- a) pierwszy taniec
- b) pierwszy rosół
- c) oczepiny
- d) kacuszki

Odpowiedź c

Mężatka nie mogła już chodzić z gołą głową, dlatego w czasie oczepin zakładano jej chustę bądź czepiec – symbole jej nowego stanu.

KOSZY

OBRZĘDY RODZINNE I DOROCZNE

WARTOŚĆ

Wieczera wigilijna
to po lasowiacku *pośnik*, bo:

- a) wszyscy po wieczerzy posną
- b) wszyscy się pasą jak leśne zwierzęta w paśniku
- c) wszystkie potrawy są postne
- d) wszystkie potrawy są pieczone

—

Odpowiedź c

Pośnik to wieczera, na której
wszystkie dania są postne.

KOSZY

OBRZĘDY RODZINNE I DOROCZNE

WARTOŚĆ

Czy na weselu można śpiewać piosenki, w których żartujemy z innych uczestników, np. rodziny panny młodej lub pana młodego?

- a) ależ skąd, przecież to wesele!
- b) można, a nawet trzeba
- c) można, ale trzeba wiedzieć, że odpowiedzą tym samym
- d) odpowiedzi b i c są prawidłowe

Odpowiedź d

Nieodłączną częścią zwyczajów weselnych było wspólne wykonywanie żartobliwych przyśpiewek na temat poszczególnych uczestników uroczystości.

KOSZY

OBRZĘDY RODZINNE I DOROCZNE

WARTOŚĆ

**Straże grobowe spotkamy
w lasowiackich kościołach
przy okazji:**

- a) Wielkanocy
- b) Bożego Narodzenia
- c) urodzin proboszcza
- d) jak ktoś się włamie do kościoła

Odpowiedź a

Straże grobowe stoją przy symbolicznym grobie Jezusa w kościele od Wielkiego Piątku do mszy rezurekcyjnej w wielkanocną niedzielę.

KOSZY

OBRZĘDY RODZINNE I DOROCZNE

WARTOŚĆ

**Na Zielone Świątki trzeba
ustroić dom:**

- a) bombkami
- b) gałązkami zielonego drzewa,
najczęściej lipy i tatarakiem
- c) wstążkami
- d) świeczkami

Odpowiedź b

Gałęzie lipy i tatarak, który rośnie w wodzie i ładnie pachnie – po tym poznamy w lasowiackim obejściu, że nadeszły Zielone Świątki.

KOSZY

OBRZĘDY RODZINNE I DOROCZNE

WARTOŚĆ

**W czasie kolędy z Herodem
na końcu przedstawienia króla
Heroda zabiera śmierć i...**

- a) policjant
- b) pogotowie
- c) Diabeł
- d) tygrys

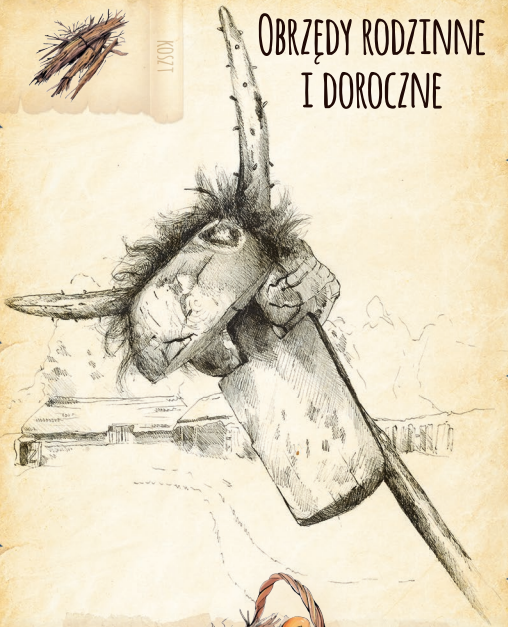
Odpowiedź c

Po Heroda na koniec przychodzą
Śmierć i Diabeł. Śmierć zabiera ciało,
a Diabeł duszę.

KOSZT

OBRZĘDY RODZINNE I DOROCZNE

WARTOŚĆ

Tej rośliny nie znajdziesz w palmie wielkanocnej Lasowiaka:

- a) jałowiec
- b) wierzba
- c) liść palmy
- d) bukszpan

Odpowiedź c

Podstawą palmy są wierzbowe gałązki z baziami, poza tym znajdziemy rośliny wiecznie zielone jak jałowiec i bukszpan, pałkę wodną i inne. Nie ma w niej liści prawdziwych palm, bo te słabo się przyjmują w Puszczy Sandomierskiej.

KOSZT

OBRZĘDY RODZINNE I DOROCZNE

WARTOŚĆ

***Bierzecie poganina,
przynieście chrześcijanina,
mówi się do ludzi, którzy:***

- a) biorą dziecko do kościoła,
by je ochrzcić
- b) handlują końmi
- c) jadą na wycieczkę
- d) nie mówi się tak do nikogo

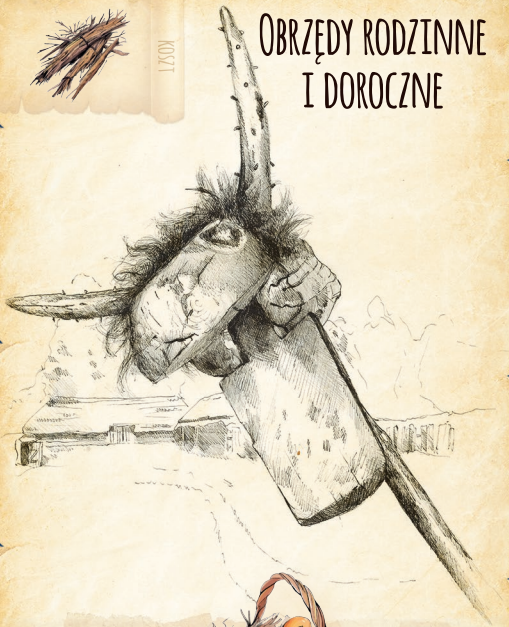
Odpowiedź a

Dziecko, które nie jest jeszcze ochrzczone, żartobliwie nazywane jest poganinem. Kiedy rodzice i chrzestni wiozą je do chrztu do kościoła, wraca jako chrześcijanin.

KOSZT

OBRZĘDY RODZINNE I DOROCZNE

WARTOŚĆ

**Gotowanie jajek w liściach
kapusty lub łupinach cebuli
pozwoli nam na:**

- a) zrobienie pisanek
- b) ugotowanie zupy z jajek
- c) zmarnowanie kapusty
- d) zjedzenie śniadania

Odpowiedź a

Jajka na pisanki barwiono i barwi się do dziś tradycyjnymi sposobami. Łupiny cebuli nadają im czerwony kolor, czerwona kapusta – fioletowy.

KOSZT

OBRZĘDY RODZINNE I DOROCZNE

WARTOŚĆ

Na drodze państwa młodych
w dniu ślubu stają przebierańcy
przegradzający im drogę.

Ten zwyczaj to:

- a) furтка
- b) drzwi
- c) okno
- d) brama

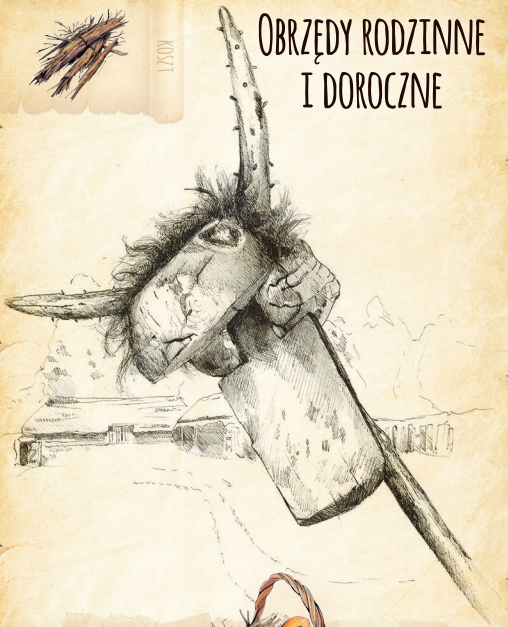

Odpowiedź d

Brama weselna to zwyczaj żywy do dziś. Przebrani uczestnicy zatrzymują orszak weselny, domagając się okupu w postaci jedzenia i napojów.

KOSZT

OBRZĘDY RODZINNE I DOROCZNE

WARTOŚĆ

Krzesnoojciec to:

- a) ojciec chrzestny, który trzyma dziecko do chrztu
- b) ktoś, kto rządzi lasowiacką mafią
- c) inna nazwa ojca u Lasowiaków
- d) rodzaj krzesła

Odpowiedź a

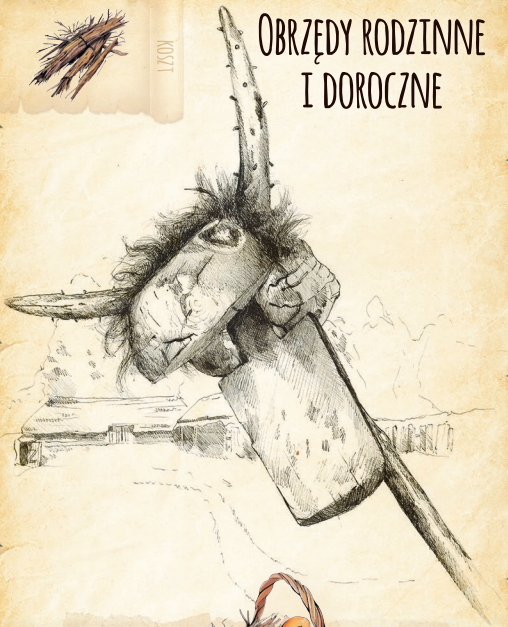
Krzesnoojciec, czyli ojciec chrzestny. Ważna osoba w życiu każdego Lasowiaka.

Można było zwrócić się do kogoś w ten sposób *krzesnoojce*, chcąc okazać mu szacunek.

KOSZT

OBRZĘDY RODZINNE I DOROCZNE

WARTOŚĆ

Na Nowy Rok dzieci chodzą
po *scodrokach*. Składają życzenia,
za co gospodynie dają im *scodroki*.

Są to:

- a) wypieki z białej mąki,
rodzaj bułeczek
- b) petardy
- c) czekoladki
- d) zwierzęta domowe

Odpowiedź a

Małe bułeczki to było to, co sprawiało,
że chodzenie po *scodrokach* w zimne dni
było warte zachodu. Później częściowo
zastąpiły je drobne pieniądze, które
zaczęto wręczać kołędnikom.

KOSZT

OBRZĘDY RODZINNE I DOROCZNE

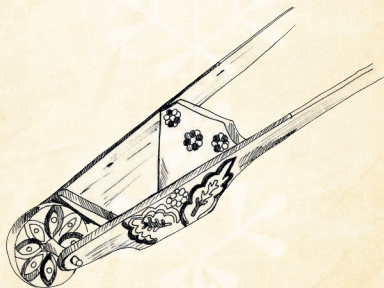

WARTOŚĆ

**Możesz zabrać wybraną
kartę pod warunkiem, że:**

Wykonasz taniec, który zaczyna
się od udawania, że jesteś
sztywną lalką, a kończy się
szalonym tańcem.

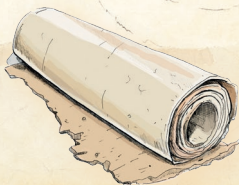

KOSZT

OBRZĘDY RODZINNE I DOROCZNE

WARTOŚĆ

**Po wieczerzy wigilijnej
lasowiacki gospodarz:**

- a) idzie spać
- b) idzie powiedzieć zwierzętom w swoim obejściu, że Pan Jezus się narodził
- c) odpakowuje prezenty
- d) zmywa naczynia

Odpowiedź b

Krowom, koniom i, obowiązkowo, pszczołom, trzeba powiedzieć, że Jezus się narodził. W noc przed Bożym Narodzeniem miało świętować wszystko, co żywe w zagrodzie.

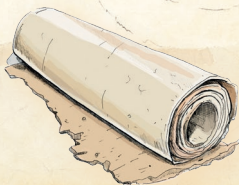

KOSZT

OBRZĘDY RODZINNE I DOROCZNE

WARTOŚĆ

**Lasowiackie gospodynie
święciły pokarmy w opołkach
(dużych koszach na opał), bo:**

- a) mniejszych nie miały
- b) żeby wszyscy myśleli,
że mają dużo jedzenia
- c) chciały odegnać złe myśli
- d) święciły wszystkie pokarmy,
które rodzina miała jeść
przez całe święta

Odpowiedź d

Dzisiaj święci się małe, symboliczne
koszyczki, ale dawniej trzeba było
poświęcić całe jedzenie na święta.
Opołka – kosz na opał – nadawała się
do tego najlepiej.

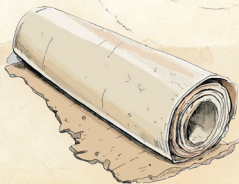

KOSZT

OBRZĘDY RODZINNE I DOROCZNE

WARTOŚĆ

**Które zioła znajdziemy w bukietcie
święconym przez Lasowiaków
na Matki Boskiej Zielnej?**

- a) tymianek, bazylię, oregano
- b) wrotycz, krwawnik,
miętę, szalwię
- c) pokrzywę, łośnian,
barszcz Sosnowskiego
- d) mlecz, różę, orchideę

Odpowiedź b

Lecznicze zioła, które można było
zerwać w sierpniu, służyły później
przez cały rok ludziom i zwierzętom.

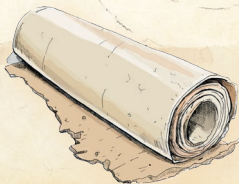

KOSZT

OBRZĘDY RODZINNE I DOROCZNE

WARTOŚĆ

**Chrzest wodą z rzeki i odmawianie
frycowego pacierza to elementy:**

- a) chrzcin u Lasowiaków
- b) obrzędu przyjęcia płynącego
pierwszy raz *fryca* do
grona flisaków
- c) dziecięcej zabawy
- d) lasowiackiego wesela

Odpowiedź b

Ten, kto pierwszy raz płynął tratwą,
nazywany jest *frycem*. Jeśli chce zostać
flisakiem, musi przejść specjalny obrzęd,
w czasie którego flisacy pod wodzą
retmana przyjmują go do swego grona.

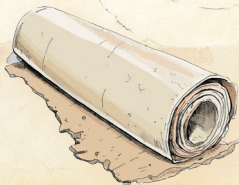

KOSZT

OBRZĘDY RODZINNE I DOROCZNE

WARTOŚĆ

**W Wielki Piątek
u Lasowiaków nie wolno:**

- a) grać na instrumentach
- b) jeść mięsa
- c) wykonywać hałaśliwych prac, np. rąbać drzewa
- d) wszystkie odpowiedzi są prawidłowe

Odpowiedź d

Wielki Piątek jest u Lasowiaków dniem ciszy i postu. Zakaz robienia hałasu obejmuje także prace, które wymagałyby wydawania głośnych dźwięków.

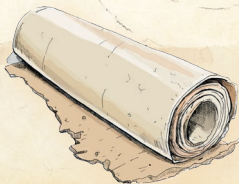

KOSZT

OBRZĘDY RODZINNE I DOROCZNE

WARTOŚĆ

**Możesz zabrać wybraną
kartę pod warunkiem, że:**

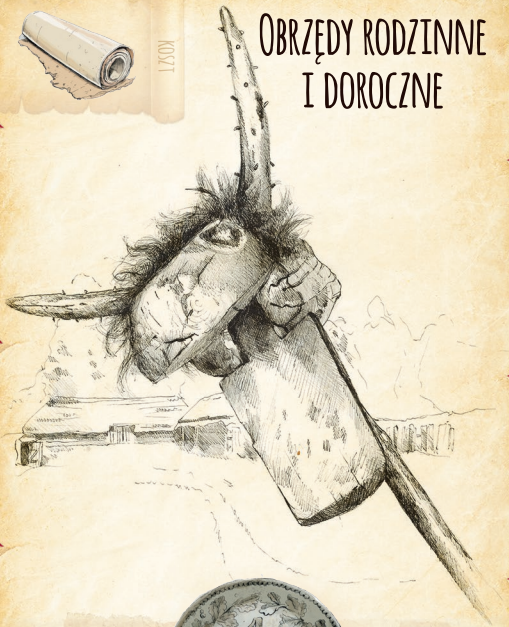
**Będziesz skakać na jednej
nodze przez 30 sekund.**

KOSZT

OBRZĘDY RODZINNE I DOROCZNE

WARTOŚĆ

Do lasowiackiej chałupy
w Wigilię pierwszy musi przyjść:

- a) chłop
- b) baba
- c) koń
- d) sołtys

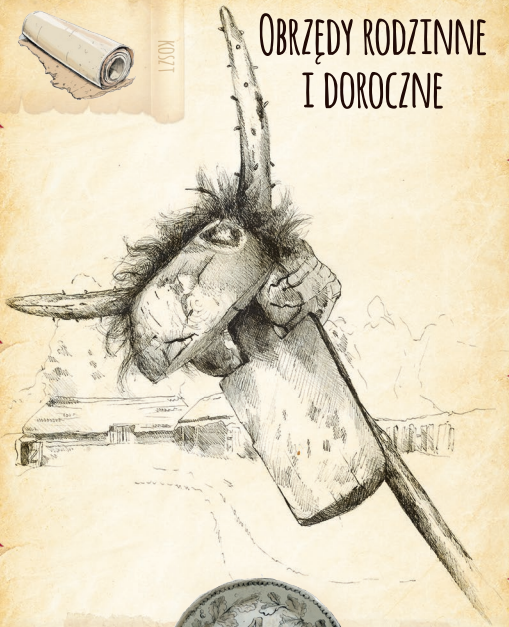

Odpowiedź a

Chłop przychodzący jako pierwszy
do domu w Wigilię przynosi szczęście
i jest wróżbą udanego roku.

KOSZT

OBRZĘDY RODZINNE I DOROCZNE

WARTOŚĆ

Do lat 90. Lasowiacy chodzili
po kołędzie z żywym zwierzęciem.
Co to było?

- a) koń
- b) kura
- c) pies
- d) indyk

Odpowiedź a

Koń symbolizował zdrowie, siłę
i bogactwo. Nic dziwnego, że kołędnicy
zabierali go ze sobą i wprowadzali
do domów.

KOSZT

OBRZĘDY RODZINNE I DOROCZNE

WARTOŚĆ

**Na lasowiackim weselu musi
pojawić się różga – przystrojona
jabłkami, bułeczkami
i wstążeczkami gałązka.
Poza nią nie mogło obejść się bez:**

- a) pieczonego prosiaka
- b) rosołu
- c) kołacza
- d) tortu

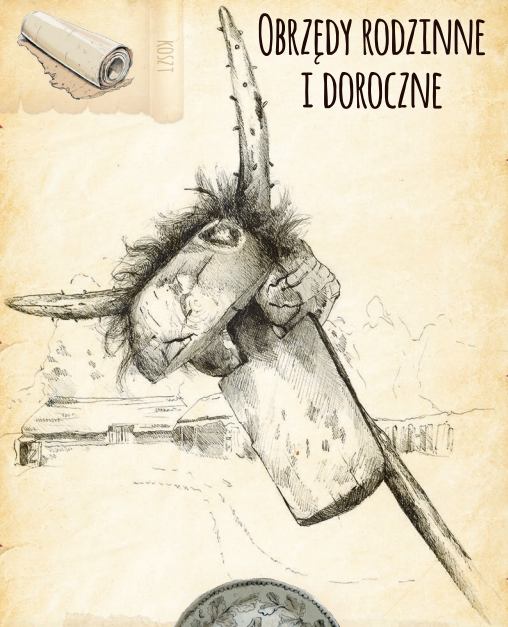

Odpowiedź c

Kołacz to ciasto z białej mąki.
Ozdobiony gałązkami i wstążkami
towarzyszył marszałkowi weselnemu
i był dzielony między gości.

KOSZT

OBRZĘDY RODZINNE I DOROCZNE

WARTOŚĆ

W Zaduszki nie wolno:

- a) pracować w polu
- b) chodzić na cmentarz
- c) chodzić do kościoła
- d) gotować

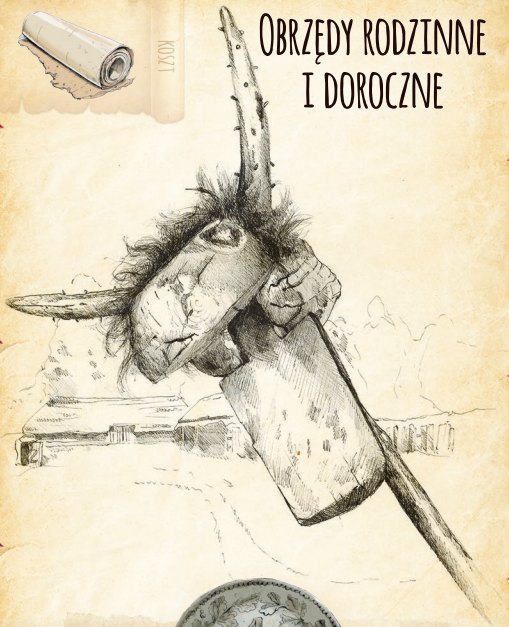
Odpowiedź a

Dzień Zaduszny uważany był za dzień, w którym dusze chodzą po ziemi i zagląдают też na pola. Żeby im nie przeszkadzać, unikano tego dnia prac polowych.

KOSZT

OBRZĘDY RODZINNE I DOROCZNE

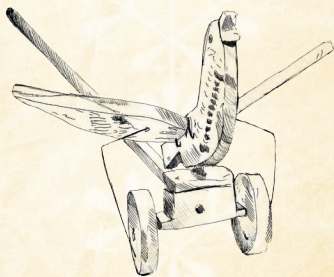

WARTOŚĆ

Możesz zabrać wybraną
kartę pod warunkiem, że:

Odpowiesz na pytanie,
co byś zrobił/a, gdybyś nagle
stał/a się krową.

KOSZT

OBRZĘDY RODZINNE I DOROCZNE

WARTOŚĆ

Popisowy taniec *marsołek*,
czyli najważniejsza drużba
na weselu, tańczy:

- a) na rozżarzonych węglach
- b) z panną młodą
- c) z kołaczem na głowie
- d) z zamkniętymi oczami

—

Odpowiedź c

Taniec z kołaczem był popisem siły, sprawności i umiejętności tanecznych *marsołka*. Musiał nie tylko zatańczyć ładnie, ale także nie mógł zrzucić kołacza.

KOSZT

OBRZĘDY RODZINNE I DOROCZNE

WARTOŚĆ

W zapusty kobiety wykonywały specjalny taniec, w czasie którego wysoko skakały. Dzięki temu:

- a) len i konopie miały rosnąć wysoko
- b) miały mieć lepszą kondycję
- c) miały mieć powodzenie u mężczyzn
- d) miały schudnąć po karnawale

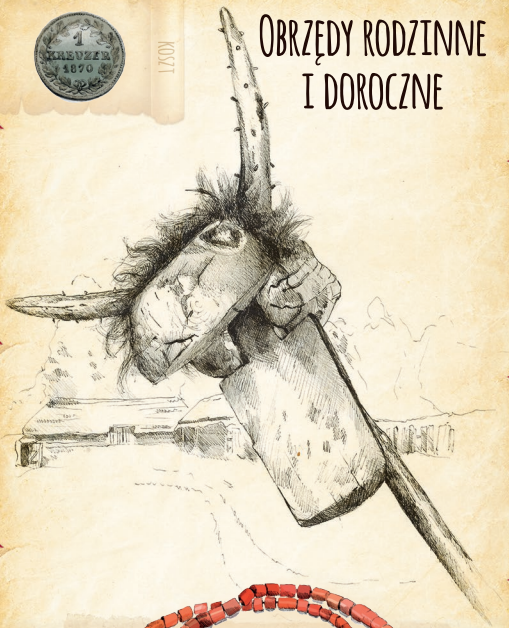
Odpowiedź a

Przędzenie nici z lnu i konopi było pracą, którą zajmowały się kobiety, dlatego to one za pomocą specjalnych tańców starały się zapewnić dobre plony tych roślin.

KOSZT

OBRZĘDY RODZINNE I DOROCZNE

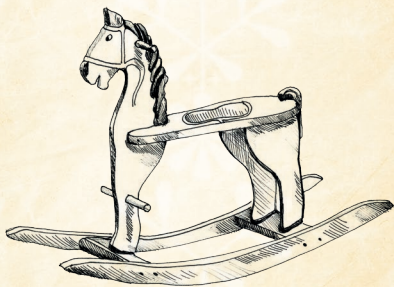

WARTOŚĆ

Możesz zabrać wybraną
kartę pod warunkiem, że:

Znajdziesz coś, co czego
nazwa zaczyna się na literę „S”
i opowiedz o tym krótką bajkę.

KOSZT

RZEMIOSŁA

WARTOŚĆ

Bednarz zajmuje się:

- a) wyrobem beczek
- b) wyrobem kół
- c) podkuwaniem koni
- d) wyrobem łózek

Odpowiedź a

Bednarz to rzemieślnik,
który wykonuje naczynia z drewnianych
klepek – beczki, wiadra, cebry itd.

KOSZT

RZEMIOSŁA

WARTOŚĆ

**Kowal, oprócz kucia koni,
wyrabiał:**

- a) miecze i włócznie
- b) narzędzia i inne przedmioty z metalu
- c) dzikie harce
- d) siodła i uprząże

Odpowiedź a

Kowal na wsi robił przede wszystkim narzędzia – miecze i włócznie;
kuł płatnerz w mieście.

KOSZT

RZEMIOSŁA

WARTOŚĆ

Cieśla to ktoś, kto:

- a) ostrzyże cię
- b) zagra ci na dudach
- c) zrobi ci łańcuch
- d) zbuduje ci dom z drewna

Odpowiedź d

Cieśla buduje domy z drewna.
Nazwa rzemiosła wzięła się od ciosania –
obrabiania drewnianych belek toporem.

KOSZT

RZEMIOSŁA

WARTOŚĆ

**Młynarza spotkasz najczęściej
we młynie wodnym i:**

- a) w kuźni
- b) w warsztacie stolarskim
- c) wiatraku
- d) na tratwie

Odpowiedź c

Młynarze melli zboże
w młynach wodnych i wiatrowych,
czyli w wiatrakach.

KOSZT

RZEMIOSŁA

WARTOŚĆ

Flisak zajmuje się:

- a) graniem na flecie
- b) pasaniem owiec
- c) szyciem odzieży
- d) pływaniem na tratwie

Odpowiedź d

Flisak płynie tratwą po Wiśle aż do Gdańska. Gdy dopłynie – sprzeda drewno, z którego jest zbudowana tratwa i wróci na piechotę do domu.

KOSZT

RZEMIOSŁA

WARTOŚĆ

Tkacz robi:

- a) garnki
- b) strzechy
- c) płótno
- d) drewno na opał

Odpowiedź c

Tkacz to rzemieślnik, który z nici potrafi zrobić materiał na ubrania czy worki – płótno.

KOSZT

RZEMIOSŁA

WARTOŚĆ

Garncarz robi naczynia:

- a) z metalu
- b) z gliny
- c) z drewna
- d) z muszli ślimaków

Odpowiedź b

Garncarz robi z gliny garnki, miski, donice i wszystkie inne naczynia, które mogą być przydatne w kuchni.

KOSZT

RZEMIOSŁA

WARTOŚĆ

Kołodziej to ktoś,
do kogo pójdziesz po:

- a) poradę
- b) wóz
- c) sól
- d) plotki

Odpowiedź **b**

Kołodzieje umieją z drewna
wykonać koło do wozu. Na dawnej
wsi byli niezbędni.

KOSZT

RZEMIOSŁA

WARTOŚĆ

**Stolarz najczęściej w swojej
pracy wykorzystywał:**

- a) drewno
- b) metal
- c) glinę
- d) piasek

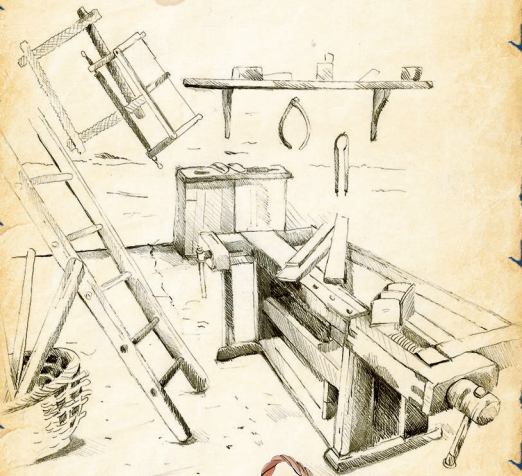
Odpowiedź a

Stolarze u Lasowiaków i nie tylko
sięgali najchętniej po drewno – najlepszy
materiał na meble.

KOSZT

RZEMIOSŁA

WARTOŚĆ

Szewc robi i naprawia:

- a) ubrania
- b) meble
- c) zabawki
- d) buty

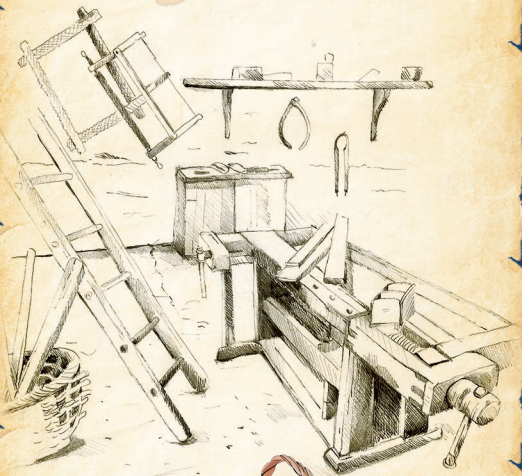
Odpowiedź d

Szewc robi i naprawia buty. Do dziś znajdziesz jeszcze warsztaty szewskie, gdzie możesz przynieść buty do naprawy.

KOSZT

RZEMIOSŁA

WARTOŚĆ

Rymarz to ktoś, kto:

- a) rymuje
- b) robi rzeczy ze skóry –
np. uprzęże dla koni
- c) czyta dużo wierszy
- d) ryje w ziemi

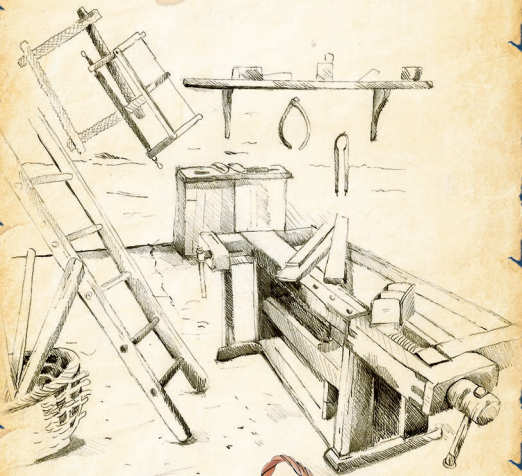
Odpowiedź b

Rymarz to rzemieślnik, bez którego na wsi nie dałoby się pracować. Ludzie cały czas potrzebowali uprzęży dla ciągnących wozy, pługi i brony koni.

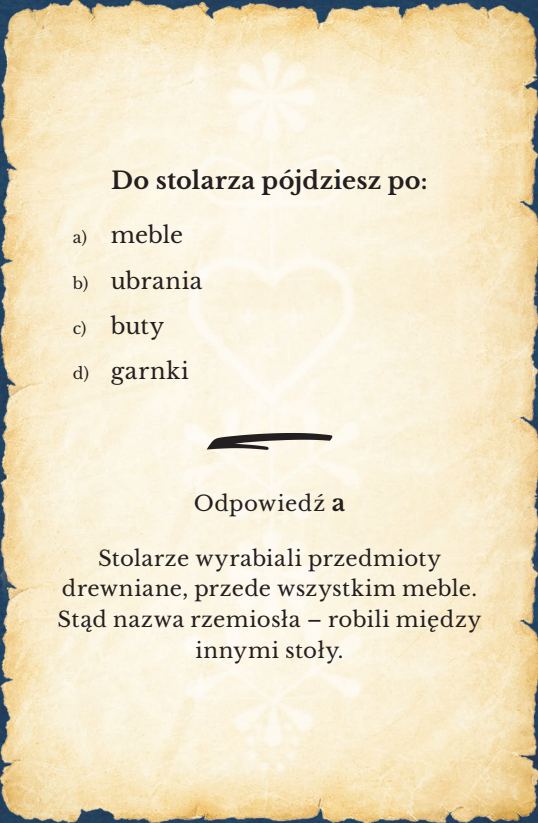
KOSZT

RZEMIOSŁA

WARTOŚĆ

Do stolarza pójdziesz po:

- a) meble
- b) ubrania
- c) buty
- d) garnki

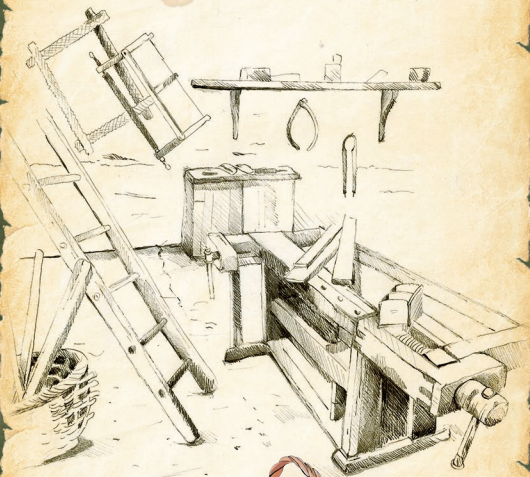
Odpowiedź a

Stolarze wyrabiali przedmioty drewniane, przede wszystkim meble. Stąd nazwa rzemiosła – robili między innymi stoły.

KOSZT

RZEMIOSŁA

WARTOŚĆ

Maziarz to ktoś, kto wyrabia:

- a) dziegieć
- b) maści
- c) syropy
- d) farby

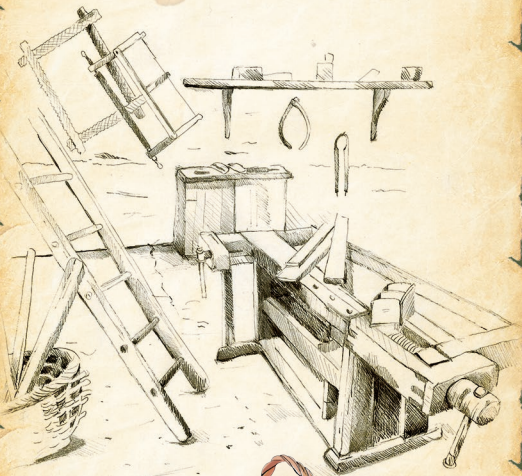
Odpowiedź a

Dziegieć to materiał, który powstaje z destylacji drewna. Używano go jako leku na choroby skóry, jako smaru i środka do impregnacji drewna, skóry i materiałów.

KOSZT

RZEMIOSŁA

WARTOŚĆ

Tkacz pracuje na:

- a) jasiach
- b) krosnach
- c) wrotkach
- d) żarnach

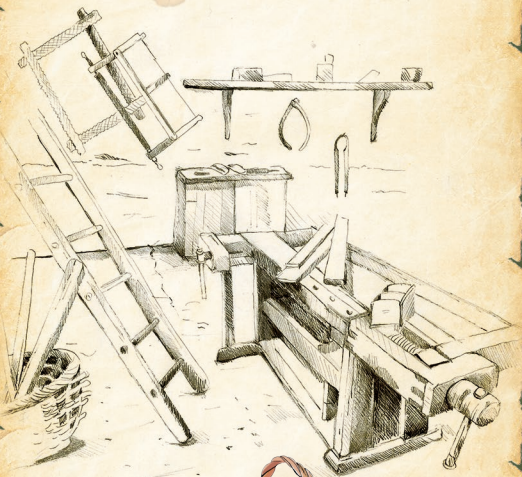
Odpowiedź b

Krosna – to jest warsztat pracy tkacza.
Wykonywano je z drewna.

KOSZT

RZEMIOSŁA

WARTOŚĆ

Powroźnik robi:

- a) sieci
- b) nici
- c) sznury
- d) łańcuchy

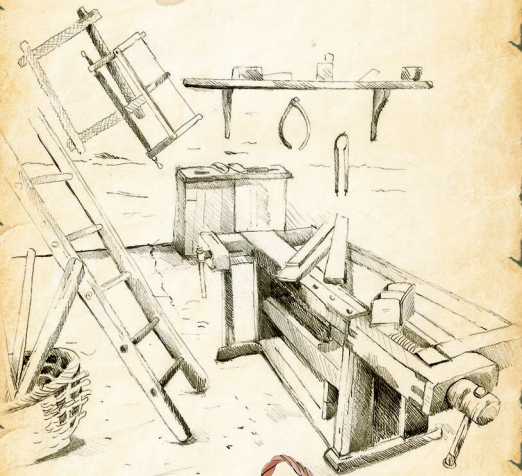
Odpowiedź c

Powróż to dawna nazwa grubego sznura. Stąd powroźnik – to fachowiec umiejący ukłęcić taki sznur z cieńszych sznurków.

KOSZT

RZEMIOSŁA

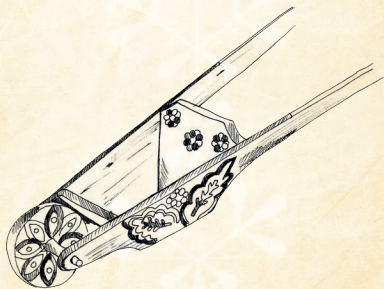

WARTOŚĆ

Możesz zabrać wybraną
kartę pod warunkiem, że:

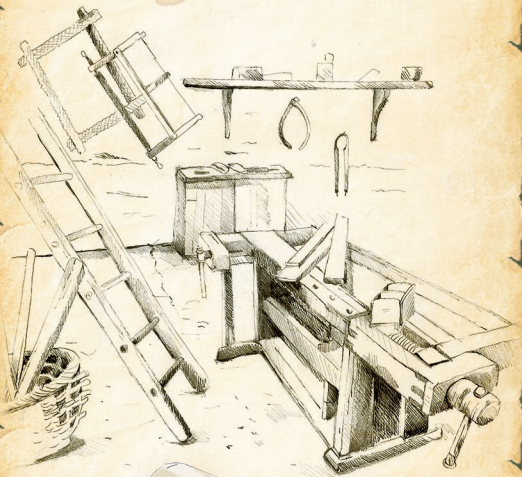
Przejdiesz przez całe
pomieszczenie, udając,
że jesteś robakiem.

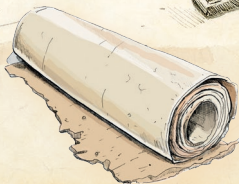

KOSZT

RZEMIOSŁA

WARTOŚĆ

Retman to ktoś, kto:

- a) jeździ wozem z towarami
- b) gra na weselach
- c) czyści kominy
- d) dowodzi flisacką tratwą

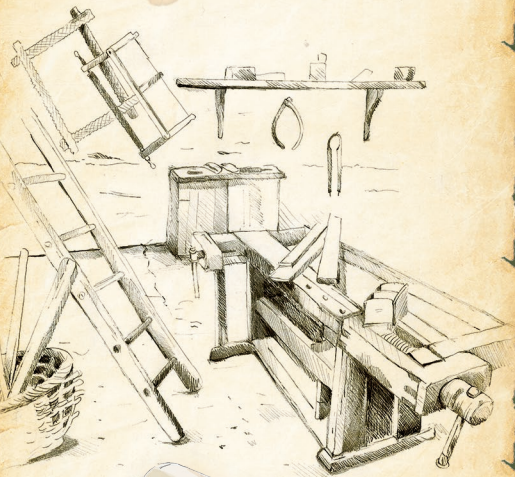
Odpowiedź d

Retman zna się na prowadzeniu tratwy i umie wyszukiwać na rzece miejsca, przez które ciężka tratwa może przepłynąć. Nic dziwnego, że muszą tego słuchać flisacy, zwani też orylami.

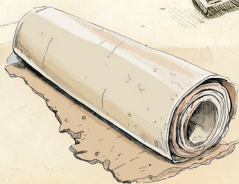

KOSZT

RZEMIOSŁA

WARTOŚĆ

**Kowal, oprócz kucia koni,
zajmował się też:**

- a) rzeźbieniem
- b) wyrywaniem zębów
- c) graniem na lirze
- d) robieniem mebli

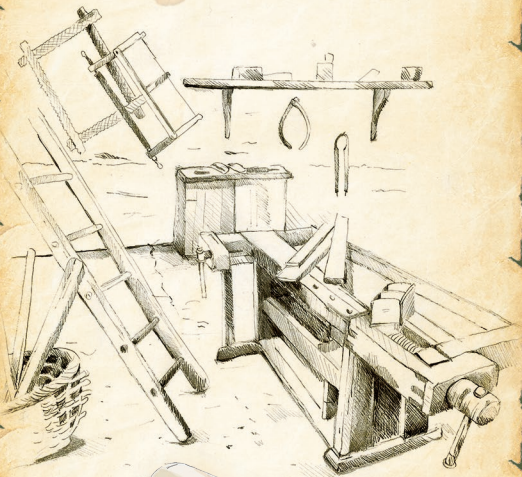
Odpowiedź b

Silne i zręczne ręce oraz znajomość anatomii cechowały każdego dobrego kowala dobierającego koniom podkowy i spiłuwającego im zęby. Nic dziwnego, że kowale zajmowali się też wyrywaniem zębów.

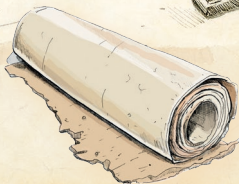

KOSZT

RZEMIOSŁA

WARTOŚĆ

Lasowiaczy lutnicy robili:

- a) lutnie i harfy
- b) flety i trąbki
- c) skrzypce i basy
- d) bębny

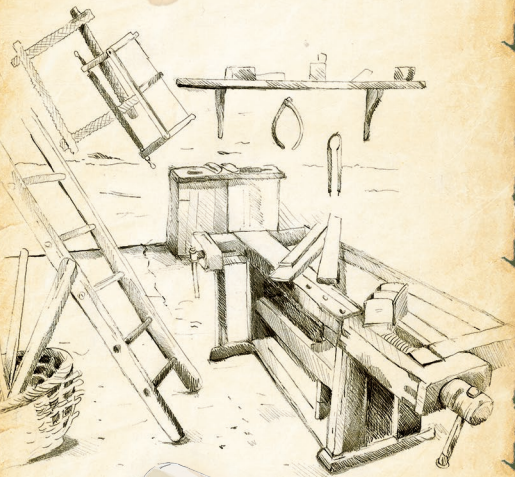
Odpowiedź c

Lutnik to rzemieślnik, który robi drewniane instrumenty strunowe. U Lasowiaków najważniejszymi instrumentami są skrzypce i towarzyszące im basy.

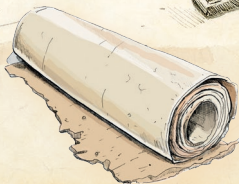

KOSZT

RZEMIOSŁA

WARTOŚĆ

Gonciarz to ktoś, kto robi:

- a) dużo hałasu
- b) gonty
- c) modne fryzury
- d) nic nie robi, bo się leni

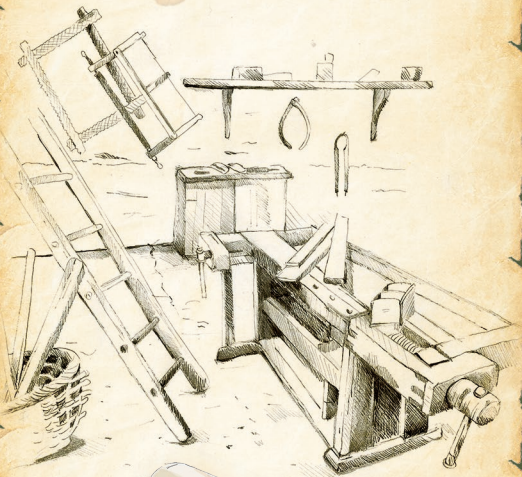

Odpowiedź b

Gonciarz umie doskonale dopasować do siebie sąsiadujące z sobą kawałki drewna w taki sposób, by można było pokryć cały dach. Wymaga to niezwykłej precyzji.

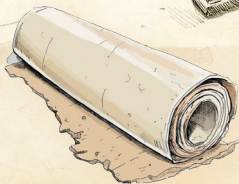

KOSZT

RZEMIOSŁA

WARTOŚĆ

Fajka to narzędzie kowalskie do:

- a) poskramiania niespokojnych koni
- b) nurkowania
- c) palenia tytoniu
- d) strugania drewna

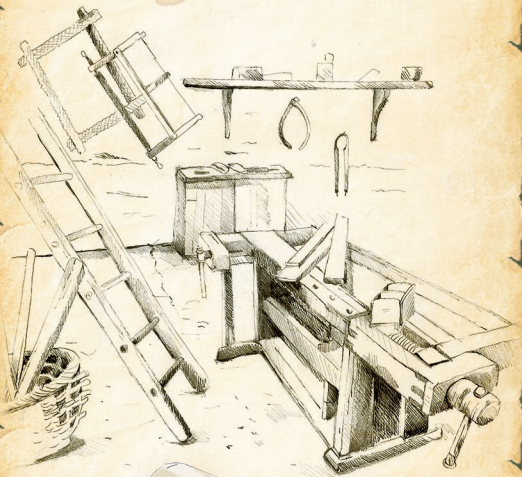
Odpowiedź a

Zakładana na górną końską wargę fajka była niezbędna, jeśli koń nie dawał się inaczej poskromić. Kowale używali jej jednak tylko w ostateczności.

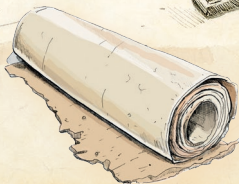

KOSZT

RZEMIOSŁA

WARTOŚĆ

**Możesz zabrać wybraną
kartę pod warunkiem, że:**

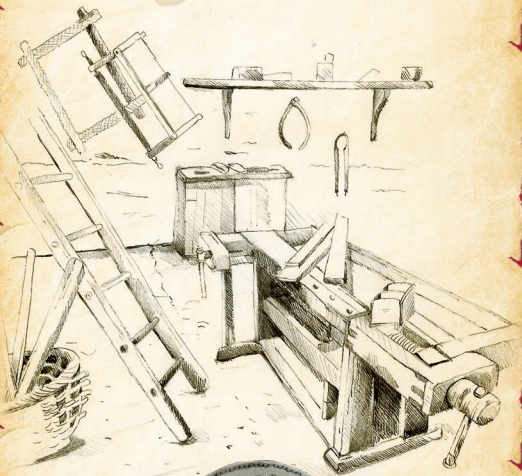
**Będziesz udawał, że jesteś
zającem, skacząc po pokoju.**

KOSZT

RZEMIOSŁA

WARTOŚĆ

**Lasowiackie miasteczko słynące
z zabawkarzy to:**

- a) Sanok
- b) Kolbuszowa
- c) Radomyśl nad Sanem
- d) Leżajsk

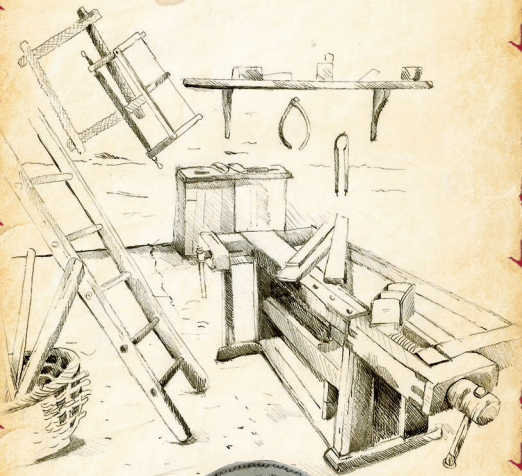
Odpowiedź d

W XIX wieku grupa rzemieślników z okolic Leżajska odbyło naukę zawodu w szkole zabawkarskiej w Jaworowie (obecnie w Ukrainie). Od tego czasu Leżajsk i jego okolice słyną z drewnianych zabawek.

KOSZT

RZEMIOSŁA

WARTOŚĆ

Rudnik nad Sanem słynął z:

- a) plecionkarzy
- b) kowali
- c) kotlarzy
- d) ludwisarzy

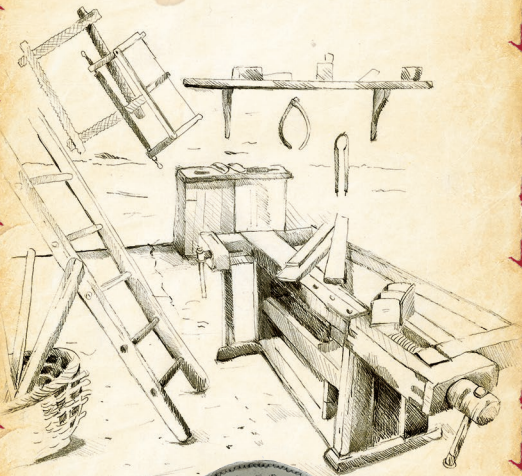
Odpowiedź a

W okresie międzywojennym w okolicach Rudnika nad Sanem z uprawy i wyplatania wikliny żyło około 30 tysięcy ludzi, a kosze, meble i inne wiklinowe przedmioty były eksportowane z Rudnika na cały świat.

KOSZT

RZEMIOSŁA

WARTOŚĆ

**Korzeń jakiego drzewa służy
Lasowiakom do wyplatania koszy?**

- a) dębu
- b) brzozy
- c) lipy
- d) sosny

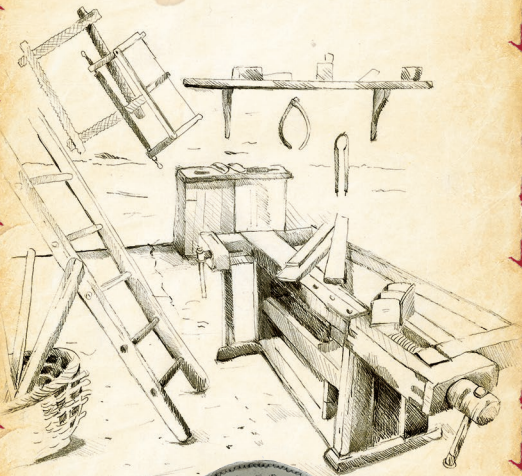
Odpowiedź d

Kosze z korzenia sosny są bardzo mocne i wytrzymałe. Dobrze wykonany i traktowany kosz może służyć właścicielowi całe jego życie.

KOSZT

RZEMIOSŁA

WARTOŚĆ

Patronką flisaków jest:

- a) św. Anna
- b) św. Jadwiga
- c) św. Barbara
- d) św. Agnieszka

Odpowiedź c

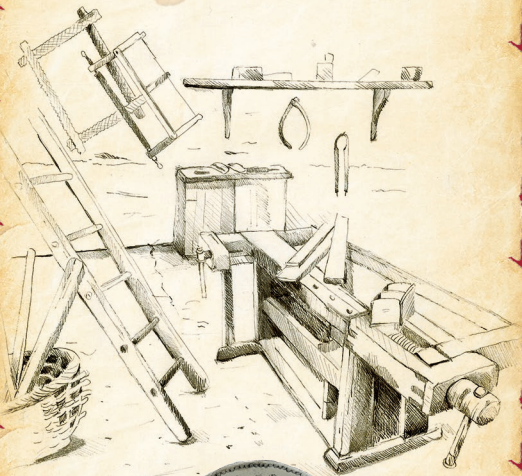
Św. Barbara to patronka górników, artylerzystów, ale również flisaków.

Najpóźniej na św. Barbary flisacy wracali ze spływów.

KOSZT

RZEMIOSŁA

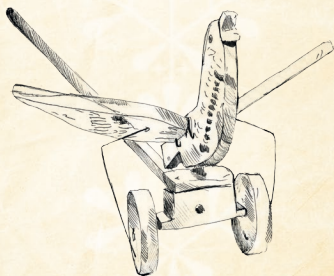
WARTOŚĆ

**Możesz zabrać wybraną
kartę pod warunkiem, że:**

Bez warunku.

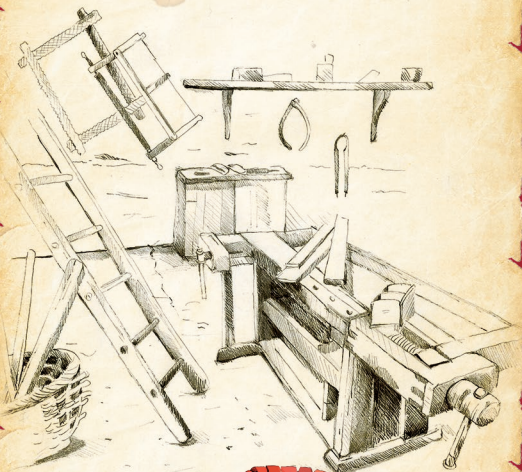
**Czy to nie jest niesamowite?
Dziś ta karta jest twoja bez
żadnych pytań. Szczęście
cię rozpieszcza!**

KOSZT

RZEMIOSŁA

WARTOŚĆ

Na dawnej wsi druciarz:

- a) robił na drutach
- b) naprawiał siatki ogrodzeniowe
- c) naprawiał rozbite i pęknięte naczynia gliniane
- d) podłączał prąd

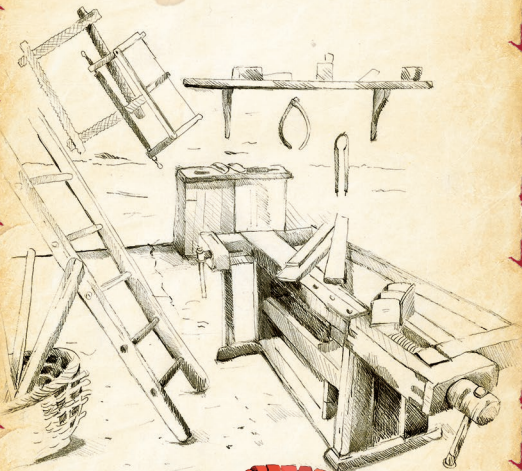

Odpowiedź c

Druciarz umiał naprawić drutem nawet rozbity na części garnek. Druciarze często wędrowali po wsiach, oferując swoje usługi.

KOSZT

RZEMIOSŁA

WARTOŚĆ

Czy rzemieślnicy więcej pracowali w polu?

- a) nie, przecież mieli pracę w swoim warsztacie
- b) tak, nie dało się na wsi utrzymać z rzemiosła
- c) większość pracowała w polu, nieliczni mogli skupić się wyłącznie na rzemiośle
- d) tak, ale tylko dla przyjemności

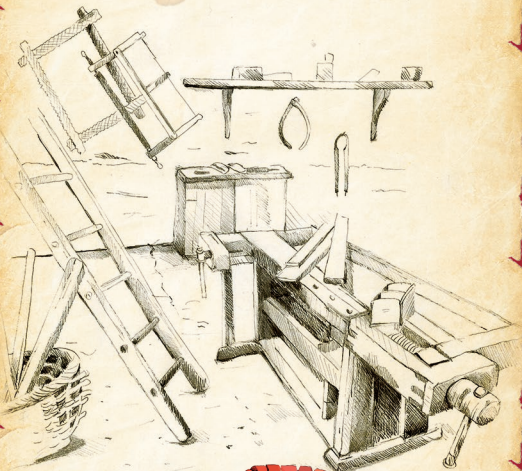

Odpowiedź c

Więcsy rzemieślnicy byli zróżnicowaną grupą. Tworzyli ją zarówno tkacze, pracujący głównie zimą, jak i młynarze, którzy, jeśli mieli duży młyn i im się powodziło, nie musieli osobiście pracować w polu.

KOSZT

RZEMIOSŁA

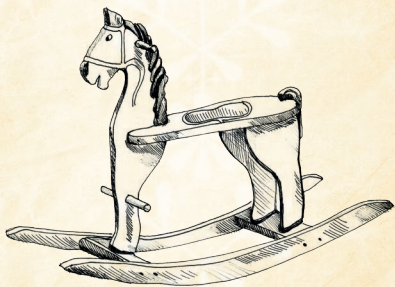

WARTOŚĆ

Możesz zabrać wybraną
kartę pod warunkiem, że:

Opowiesz historię, która sprawi,
że wszyscy się będą śmiać.

KOSZT

WIERZENIA

WARTOŚĆ

**Zgodnie z lasowiackimi
wierzeniami czarownica mogła
sprawić, że krowa nie dawała mleka:**

- a) skąd, przecież czarownicy miałyby lepsze rzeczy do roboty
- b) tak, czarownica odbierała mleko cudzym krowom, a jej krowa dawała go więcej

Odpowiedź b

Tak, mleko i jego przetwory były ważnym składnikiem codziennego pożywienia Lasowiaków. Odebranie mleka było wyjątkowo złośliwym postępkem ze strony czarownicy!

KOSZY

WIERZENIA

WARTOŚĆ

Utopca można było spotkać:

- a) w rzece lub stawie
- b) w lesie i na łące

Odpowiedź a

W rzece lub w stawie – utopiec trzymał się wody. Choć mógł poruszać się poza nią, cały czas ociekał wodą i na lądzie był słabszy.

KOSZT

WIERZENIA

WARTOŚĆ

Gniotek to postać:

- a) przyjazna człowiekowi, zagniałał gospodyniom ciasto na chleb
- b) wroga człowiekowi, siadał na piersi śpiącego człowieka i utrudniał mu oddychanie

Odpowiedź **b**

Gniotek siedział na piersi śpiącego i gniótł go, ofiara gniotka wstawała rano bardziej zmęczona niż była wieczorem, przed pójściem spać.

KOSZT

WIERZENIA

WARTOŚĆ

Zapalenie gromnicy w czasie burzy miało:

- a) uchronić domostwo przed uderzeniem pioruna
- b) zająć czymś dzieci gospodarza, bo nudziło im się po ciemku

Odpowiedź a

Gromnica to poświęcona w kościele świeca. Jej płomień i modlitwa przy jej świetle chroniły dom przed uderzeniem pioruna.

KOSZT

WIERZENIA

WARTOŚĆ

Gospodarz, wyganiając krowę pierwszy raz w danym roku ze stajni, uderzał ją w zad palmą poświęconą w palmową niedzielę.

Robił tak, bo:

- a) chciał, żeby szła szybciej, a była słaba po zimie
- b) żeby uchronić się przed jej ucieczką

Odpowiedź a

Poświęcona w kościele palma miała wielką moc. Jedną z jej funkcji było zabezpieczanie bydła. Wypędzenie krowy na pierwszy wypas palmą miało uchronić gospodarza przed ucieczką zwierzęcia.

KOSZT

WIERZENIA

WARTOŚĆ

Mamuna zabierała gospodyniom niemowlęta, a w zamian zostawiała:

- a) drobne pieniądze i jajka
- b) swoje dzieci, które ciągle płakały i nie dawało się ich uspokoić

Odpowiedź b

Wierzono, że mamuny podmieniają dzieci – biorą ludzkie, a podrzucają swoje, płaczące i niespokojne. Można było zmusić mamunę do oddania ludzkiego dziecka.

KOSZT

WIERZENIA

WARTOŚĆ

**Kapliczki ze świętym Janem
Nepomucenem można znaleźć
często przy rzekach, strumykach
i stawach. Dzieje się tak, bo:**

- a) św. Jan Nepomucen
chroni przed wodą –
powodzią i utonięciem
- b) to patron wędkarzy. Dzięki
niemu biorą taaaakie ryby

Odpowiedź a

Św. Jan Nepomucen to czeski święty,
który został utopiony na rozkaz króla
w rzece Wełtawie. Ludowe wierzenia
przypisywały mu moc chronienia
przed wodą.

KOSZT

WIERZENIA

WARTOŚĆ

**Na rozstajach dróg często można
znaleźć kapliczkę lub krzyż.
Dlatego że...**

- a) można było wykorzystać ramiona krzyża jako drogowskaz
- b) na rozstajach dróg złe duchy były szczególnie silne i te miejsca trzeba było zabezpieczyć

Odpowiedź b

Wszelkie miejsca graniczne, a także skrzyżowania dróg uważano dawniej za miejsca narażone na działanie nieprzyjaznych człowiekowi sił. Na szczęście bały się one tego, co poświęcone.

KOSZT

WIERZENIA

WARTOŚĆ

Świetny skrzypek mógł budzić
nie tylko zachwyt, ale też strach.

Dlatego że...

- a) niektórzy wierzyli, że oddał
duszę diabłu w zamian
za muzyczny talent
- b) mógł komuś przyłożyć
smyczkiem

Odpowiedź a

Wierzono, że najlepsi muzykanci
swoje sukcesy mogą zawdzięczać
zaklętym skrzypcom lub diabłom,
które im służą.

KOSZT

WIERZENIA

WARTOŚĆ

Pracujących w polu należy
powitać słowami:

- a) *szczęść Boże!*
- b) *dobrej pracy, rodacy!*

Odpowiedź a

Powitanie *Szczęść Boże!* kieruje się do ludzi, których zastajemy przy pracy w polu. Odpowiada się *Bóg zapłać* albo żartobliwie *jak kto dobry, to pomoże!*

KOSZT

WIERZENIA

WARTOŚĆ

**W lasowiackich wierzeniach
chorobę mogło wyleczyć:**

- a) lekarstwo lub zabieg
- b) wygonienie choroby
za pomocą czarów
- c) obie odpowiedzi są prawidłowe

Odpowiedź c

Lasowiacy przyrządzali lekarstwa z roślin, które zbierali w lasach, na polach i przy domu, ale wierzyli też, że człowieka lub zwierzę można wyleczyć za pomocą magii.

KOSZT

WIERZENIA

WARTOŚĆ

**Sól świętej Agaty, czyli sól
poświęcona w kościele w dniu
św. Agaty miała:**

- a) chronić przed pożarem
- b) lepiej solić potrawy
- c) obie odpowiedzi są prawidłowe

Odpowiedź a

Sól świętej Agaty miała chronić przed pożarem. Jeśli we wsi był pożar, wystarczyło sypnąć ją w stronę zbliżającego się ognia, by ominął dom czyniącego tak gospodarza.

KOSZT

WIERZENIA

WARTOŚĆ

***Raubsic*, lasowiacki kłusownik,
przepuszczał żywą żmiję przez
lufę strzelby, żeby:**

- a) żmija miała jakąś rozrywkę
- b) wyczyścić lufę
- c) pokazać, że jest odważny
- d) żeby zaklęciem strzelbę

Odpowiedź d

Strzelba miała przejąć właściwości żmii i być tak jadowita jak ona. Dlatego trzeba było przepuścić ją przez lufę.

KOSZT

WIERZENIA

WARTOŚĆ

Gdzie wyganiało się chorobę,
gdy leczyło się chorego za
pomocą magii:

- a) do sąsiadów
- b) na pola, na lasy, na
suche korzenie
- c) za granicę
- d) za szafę

Odpowiedź **b**

Chorobę należało wygnąć na pola,
na lasy, na suche korzenie, a więc
w miejsce bezludne, gdzie nikomu nie
mogłaby zaszkodzić.

KOSZT

WIERZENIA

WARTOŚĆ

Na śś. Piotra i Pawła nie można było chodzić do lasu, ponieważ:

- a) węże miały wtedy ważne święto, mogły ukąsić, a nawet można było spotkać wężowego króla
- b) leśniczy zabraniał
- c) nie było tam nic ciekawego
- d) w lesie było sucho i można było zaproszyć ogień

Odpowiedź a

W ludowej tradycji święto Piotra i Pawła było uważane za ważny dzień dla węży. Wierzano, że tego dnia zagrażają człowiekowi w lesie i omijano tego dnia lasy.

KOSZT

WIERZENIA

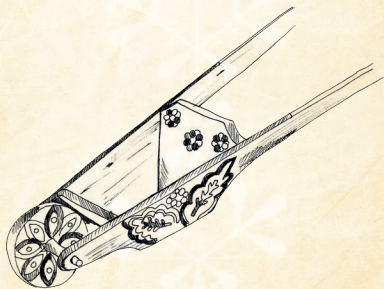

WARTOŚĆ

Możesz zabrać wybraną
kartę pod warunkiem, że:

Będziesz biegał w miejscu,
unosząc kolana jak najwyżej,
przez 1 minutę.

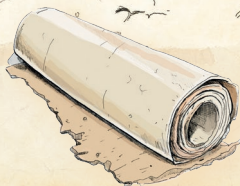

KOSZT

WIERZENIA

WARTOŚĆ

**Co trzeba zrobić z gałązkami
brzozowymi z ołtarzy na
Boże Ciało?**

- a) zrobić sobie wianek
- b) zrobić sobie miotłę
- c) zachować na cały rok, bo
chronią dom i obejście
- d) oddać z powrotem księdzu

Odpowiedź c

Zwyczaj łamania gałązek z ołtarzy na Boże Ciało jest do dziś bardzo żywy. Gałązki z ołtarza miały mieć szczególną moc i chronić chałupę i całe gospodarstwo.

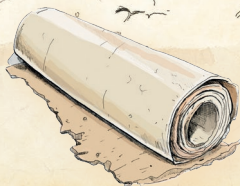

KOSZT

WIERZENIA

WARTOŚĆ

**Na Matki Boskiej Gromnicznej
Lasowiacy wypalają płomieniem
poświęconej gromnicy krzyż na
nadprożu drzwi domu. Robią to:**

- a) bo ładnie to wygląda
- b) ponieważ sprawdzają, czy drewno się nie zapali
- c) żeby sąsiedzi nie zagładali do domu
- d) gdyż ma to chronić chałupę i jej mieszkańców przed wszystkim, co złe

Odpowiedź d

Drzwi to jedne z miejsc granicznych, które koniecznie trzeba było zabezpieczyć. Płomień poświęconej w kościele świecy nadawał się do tego doskonale.

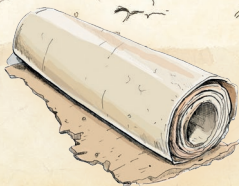

KOSZT

WIERZENIA

WARTOŚĆ

**Czy zgodnie z lasowiackimi
wierzeniami człowiek mógł rzucić
zły urok spojrzeniem?**

- a) tak, ale tylko jeśli nosił okulary
- b) tak, zwłaszcza jeśli jego oczy
czymś się wyróżniały
- c) nie, wszyscy wiedzieli,
że to niemożliwe
- d) nie, wierzono w uroki, ale nie
dało się ich rzucić wzrokiem

Odpowiedź b

Zgodnie z lasowiackimi wierzeniami zły urok mógł zostać rzucony za pomocą spojrzenia. Złe oko mogło sprowadzić nieszczęście, dlatego starano się zabezpieczyć przed urokiem.

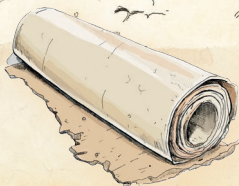

KOSZT

WIERZENIA

WARTOŚĆ

**Kobieta w ciąży nie mogła wiązać
supłów na sznurkach, bo:**

- a) zepsułaby sznurek
- b) nie znała się na węzłach
- c) dziecko mogło zaplątać się w pępowinę
- d) mogła, czemu nie?

Odpowiedź c

Zgodnie z popularnym do tej pory
wierzeniem, kobieta wiążąca węzły
mogła spowodować, że dziecko
zaplącze się w pępowinę.

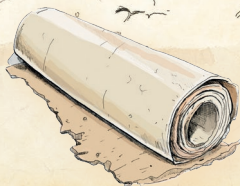

KOSZT

WIERZENIA

WARTOŚĆ

Dym z gromnicy mógł pomoc na:

- a) na choroby gardła
- b) w rzuceniu palenia
- c) na nic
- d) nie wiadomo

Odpowiedź a

Zaciągnięcie się dymem z poświęconej gromnicy miało chronić przed chorobami gardła.

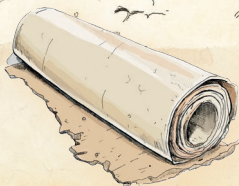

KOSZT

WIERZENIA

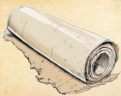
WARTOŚĆ

**Możesz zabrać wybraną
kartę pod warunkiem, że:**

Bez warunku. Dziś ta karta jest
twoja bez żadnych pytań.

KOSZT

WIERZENIA

WARTOŚĆ

Płanetnik to istota, która:

- a) płątała figle
- b) potrafiła sprowadzić deszcz, śnieg, a nawet grad
- c) mogła żyć między ludźmi i wyglądać jak człowiek
- d) odpowiedzi b i c są poprawne

Odpowiedź d

Płanetnik miał moc władania chmurami i zjawiskami pogodowymi. Nie wyróżniał się jednak szczególnie wyglądem i łatwo mógł wmieszać się między zwykłych ludzi.

KOSZT

WIERZENIA

WARTOŚĆ

**Czy można powiedzieć, że
pszczoła zdechła?**

- a) tak, to zwierzę jak każde
- b) nie, pszczoła spada lub umiera, nie zdycha
- c) nie, Lasowiacy wierzą, że pszczoły są nieśmiertelne
- d) tak, ale nie przy pszczelarzu

Odpowiedź b

Pszczoły mają wyjątkowy status – mówi się o nich z szacunkiem i tak też je traktuje. Nie mówiło się, że zdychają – spadają lub umierają, tak jak ludzie.

KOSZT

WIERZENIA

WARTOŚĆ

**Błędne ognie – światła widoczne
czasem w podmokłych miejscach,
to według Lasowiaków:**

- a) dusze mierniczych,
którzy oszukiwali ludzi,
mierząc ich pola
- b) płonący metan, gaz bagienny
- c) odbite światło księżycowe
- d) znak, że można bezpiecznie
przejsć przez bagna

Odpowiedź a

Od ilości ziemi mogło zależeć życie i dostatek rodziny. Oszustwo przy mierzeniu pola było ciężkim grzechem, za który mierniczego czekała kara – jego dusza błąkała się po bezludnych miejscach jako błędny ognik.

KOSZT

WIERZENIA

WARTOŚĆ

**Symbole magiczne i religijne,
a także napisy i daty były
w lasowiackich domach ryte na:**

- a) stole
- b) na środkowym tragarzu –
belce podtrzymującej strop
- c) desce przechowywanej na
strychu i znoszonej przy
specjalnych okazjach
- d) na ścianie na zewnątrz chałupy

Odpowiedź b

Symbole i znaki wycinane na
środkowym tragarzu miały chronić
dom i jego mieszkańców. Dodatkowo
na tragarzu znajdziemy nierzadko
datę budowy chałupy, nazwisko lub
inicjały pierwszych właścicieli lub
inne informacje.

KOSZT

WIERZENIA

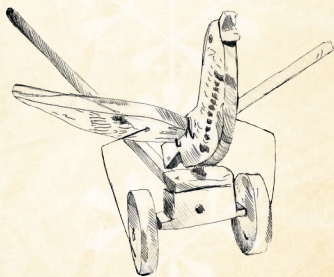

WARTOŚĆ

**Możesz zabrać wybraną
kartę pod warunkiem, że:**

Opowiesz historię o tym,
jakby wyglądał dzień w twoim
życiu, gdyby wszystko działo się
do góry nogami.

KOSZT

WIERZENIA

WARTOŚĆ

Niektóre gospodynie stawiały na progu stajni miseczkę mleka dla węży. Dzięki temu wąż miał:

- a) służyć wiernie gospodyni
- b) nie wypijać mleka krowom, bo wierzono, że jest do tego zdolny
- c) zostać otruty mlekiem
- d) przepowiadać przyszłość

Odpowiedź **b**

Wierzono, że węże wysysają krowom mleko, wskutek czego nie daje się ich doić. Miseczka mleka dla węża miała przed tym chronić.

KOSZT

WIERZENIA

WARTOŚĆ

**Św. Mikołaj miał
według Lasowiaków:**

- a) mieszkać na biegunie północnym
- b) wchodzić przez komin
- c) chronić przed wilkami
- d) nie miał żadnej funkcji

Odpowiedź c

Do św. Mikołaja modlono się i stawiano mu kapliczki, żeby uchronił bydło przed wilkami. Jest to echo wierzeń przedchrześcijańskich, gdy bydlęm opiekował się podziemny bóg Weles.

KOSZT

WIERZENIA

WARTOŚĆ

Możesz zabrać wybraną
kartę pod warunkiem, że:

Wymyślisz krótką piosenkę
o Lasowiakach i zaśpiewasz
ją wszystkim.

